

სსიპ - ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

სოციალური და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

პოლიტიკის მეცნიერების საბაკალავრო პროგრამა

გიორგი ჭანტურიძე

პროდასავლურობიდან ევროსკეპტიციზმამდე : საქართველოს
საგარეო პოლიტიკის ტრანსფორმაციის მიზეზ-შედეგობრივი
კავშირები 2022-2026 წლებში

ნაშრომი შესრულებულია პოლიტიკის მეცნიერების ბაკალავრის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი : ზვიად აბაშიძე

ასოცირებული პროფესორი

თბილისი

2026

ანოტაცია

წინამდებარე საბაკალავრო ნაშრომი ეფუძნება საქართველოს ხელისუფლების საგარეო პოლიტიკის ტრანსფორმაციას, როგორც ქმედითი კუთხით, აგრეთვე პოლიტიკური მესიჯების დონეზე. კერძოდ, როგორ გამოჩნდა და განვითარდა საქართველოს მმართველ ჯგუფში ევროსკეპტიკური დამოკიდებულება და ნარატივები 2022-2026 წლებში. აღნიშნული ნაშრომი ეფუძნება ოთხ ძირითად კომპონენტს : 1. ნარატივის ანალიზს ; 2. საკითხის ირგვლივ არსებული თეორიების შესწავლას 3. დემოკრატიის ინდექსის დონის განსაზღვრას ; 4. ექსპერტთა გამოკითხვას. წინამდებარე ნაშრომში წარმოდგენილია 2020-2026 წლების “Freedom House”-ის და “BTI”-ის ანგარიშები, 2022-2026 წლებში სახელისუფლებო, ჯამში 300+ საჯარო განცხადებები და ამის ფონზე, ნაშრომში ჩანს, როგორ შეიძლება პრო-დასავლური ხელისუფლება ტრანსფორმირდეს საერთაშორისო და პოლიტიკური გამოწვევების ფონზე, ამ შემთხვევაში საქართველო. აღნიშნული ნაშრომი თეორიულად ეყრდნობა გიდეონ როზის მიერ შემუშვებულ - “ნეოკლასიკური რეალიზმის” ჩარჩოს, რომელიც განსაზღვრავს, რაოდენ განსხვავებულია სახელმწიფოების ქცევა კონკრეტულ პოლიტიკურ მოვლენაზე მათი პოლიტიკური სისტემის, ძალის და ინსტიტუციური მოწყობის მიხედვით. ხოლო, აღნიშნული ნაშრომი განიხილავს, მიზეზებს და განვითარების ტენდეციებს საქართველოს ხელისუფლების ტრანსფორმირებული პოლიტიკური კურსისა.

სარჩევი

შესავალი.....	5
თავი I ევროსკეპტიციზმის საფუძვლები.....	11
1.1 შესავალი.....	11
1.2 ევროსკეპტიციზმის კონცეფციის ისტორიული მიმოხილვა.....	12
1.3 ევროსკეპტიციზმის ძირითადი თეორიული ჩარჩოები.....	13
1.4 ევროსკეპტიციზმი ევროპულ ქვეყნებში.....	17
1.4.1 დიდი ბრიტანეთი.....	17
1.4.2 გერმანია.....	18
1.4.3 საფრანგეთი.....	19
1.4.4 შეჯამება.....	21
თავი II “ქართული ოცნების” ევროსკეპტიციზმის ემპირიული ანალიზი.....	21
2 ირაკლი კობახიძის რიტორიკული ჩარჩოები.....	22
2.1 შალვა პაპუაშვილის რიტორიკული ჩარჩოები.....	25
2.1.2 მაკა ბოჭორიშვილის რიტორიკული ჩარჩოები.....	27
2.1.3 სიხშირის შედარებითი ანალიზი.....	28
2.2 დემოკრატიის ინდექსის დინამიკა 2020-2026 წლებში.....	29
2.2.1 "Freedom House"-ის ანგარიშები 2020-2026 წლებში.....	29
2.2.2 "BTI"-ის ანგარიშები 2020-2026 წლებში.....	29
2.3 ევროკავშირის რეკომენდაციები.....	30
2.4 პოლიტიკური და გლობალური მიზეზები “ქართული ოცნების” ევროსკეპტიკურ მაღად ტრანსფორმაციაში.....	32
2.4.1 რუსეთ-უკრაინის ომი.....	32
2.4.2 დასავლეთის სანქციები რუსეთის წინააღმდეგ.....	32

2.4.3 აშშ-ის ადმინისტრაციის ცვლილება.....	33
2.4.4 შეჯამება	33
დასკვნა	35
ბიბლიოგრაფია.....	36
დანართი.....	40

თემის აქტუალობა

პოსტსაბჭოთა სივრცეში მცირე სახელმწიფოთა გეოპოლიტიკური ორიენტაციის ტრანსფორმაცია XXI საუკუნეში წარმოადგენს საერთაშორისო ურთიერთობათა თეორიის, შედარებითი პოლიტიკისა და ამაღდროულად ერთ-ერთ აქტუალურ და გამოსაკვეთ პრობლემას. ამ კონტექსტში, საქართველო ისტორიულად არის სტრატეგიული მნიშვნელობის ქვეყანა რეგიონში, რომელმაც 2020-2026 წლებში განიცადა საგარეო პოლიტიკური კურსის ისეთი ღრმა და სტრუქტურული გარდაქმნა, რომელმაც ფუნდამენტური და ლეგიტიმური კითხვები წარმოშვა დემოკრატიზაციის პერსპექტივების შესახებ.

2020 წლამდე ქართული სახელმწიფოებრიობის ოფიციალური ვექტორი და ხაზი გადიოდა ევრო-ატლანტიკური ინტეგრაციის მიმართ და იგი ნათლად იყო განსაზღვრული. ჯერ კიდევ, 2004 წელს ევროკავშირი-საქართველოს ურთიერთობები გაღრმავდა “აღმოსავლეთ პარტნიორობის” ჩარჩოში, ხოლო 2014 წელს ხელი მოეწერა უმნიშვნელოვანეს, ასოცირების შეთანხმებას, რომელიც ვაჭრობის, ადამიანის უფლებებისა და პოლიტიკური ინტეგრაციის ფართო სფეროებს მოიცავდა. 2017 წელს ამოქმედდა უვიზო რეჟიმი. ეს ტემპი ნელ-ნელა წყდება 2022 წლიდან, რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყებიდან, როცა “ქართული ოცნება”-ის ქმედებები უფროდაუფრო ეწინააღმდეგება ევროინტეგრაციის ღირებულებებს. მიუხედავად ამისა, 2023 წელს საქართველოს მიენიჭა ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყნის სტატუსი.

2022 წელს მსოფლიოს განვითარებული და დემოკრატიული ქვეყნების უდიდესი ნაწილი რუსეთის წინააღმდეგ სანქციებსა და უკრაინის მხარდაჭერაში ერთიანდებოდა რუსული აგრესიის ფონზე, რა დროსაც, საქართველოს ხელისუფლება განსხვავებულ პოზიციაზე დადგა. სოციალური სამართლიანობის ცენტრის ანალიზის თანახმად, საქართველოს შესაბამისობის მაჩვენებელი ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკასთან 2022 წელს 44%-დან 31%-მდე დაეცა, ხოლო ევროკავშირის 26 სანქციასთან დაკავშირებული დეკლარაციიდან, საქართველოს მხოლოდ სამს დაუჭირა მხარი(SJC,2022). ერთი შეხედვით, ეს ციფრები შეიძლება მარტივ არითმეტიკულ სახელმწიფო პოლიტიკასთან დაკავშირებულ პროცესებს მივაწეროთ, თუმცა ისინი სახელმწიფო(საქართველოს) ორიენტაციის ღრმა ტრანსფორმაციას ასახავს.

2024 წელი კრიტიკული მომენტი გახდა ამ ტრანსფორმაციის კულმინაციისთვის, მაშინ, როცა ამავე წლის მაისში “ქართული ოცნების” მიერ “უცხოური გავლენის გამჭირვალობის შესახებ” კანონი იქნა მიღებული, რომელიც არაერთი პოლიტოლოგისა თუ საექსპერტო შეფასებებით, ეს კანონი საკუთარი შინაარსით ახლოს იდგა რუსულ “უცხო აგენტების” კანონთან ([ირაკლი კობახიძე - 2030 წლისთვის საქართველო ყველა კანდიდატ ქვეყანაზე მეტად იქნება მზად ევროკავშირში გასაწევრიანებლად | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"](#)). ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები კი ხელისუფლებისთვის ნიშნავდა ძალაუფლების კონსოლიდაციის ახალ ეტაპს. სწორედ არჩევნებიდან, სულ რაღაც 2 თვეში, 2024 წლის 28 ნოემბერს, საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა, ირაკლი კობახიძემ განაცხადა ევროკავშირთან გაწევრიანების მოლაპარაკებების შეჩერებისა და ევროკავშირის ბიუჯეტური მხარდაჭერის უარყოფის შესახებ 2028 წლამდე.

ამ გადაწყვეტილებამ საქართველოს მოსახლეობასთან კოლოსალური შეუსაბამობა გამოავლინა, რამეთუ კვლევების თანახმად, ქართველი მოსახლეობის დაახლოებით 80% ევროკავშირში გაწევრიანებას მხარს უჭერს (National Democratic Institute, 2022). საქართველოს ხელისუფლებამ მიიღო საზოგადოებრივი მხარდაჭერის პირდაპირ საწინააღმდეგო გადაწყვეტილება, საკითხს მეტად უფრო ამძაფრებს ის ფაქტი, რომ ევროკავშირთან ინტეგრაცია თვით კონსტიტუციურად არის განმტკიცებული, რაც ამ პროცესებს სამართლებრივ - კონსტიტუციური მიმართულებითაც აქტუალურს ხდის.

თემის აქტუალობიდან გამომდინარე, **კვლევის მიზანია** გამოავლინოს 2022-2026 წლებში მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები და მიზეზები საქართველოს ხელისუფლების პრო-დასავლური რიტორიკიდან თუ პოლიტიკური კურსიდან გადასვლისა ევროსკეპტიციზმამდე. არსებული მიზნებიდან გამომდინარე კი, **კვლევის ამოცანებია** :

- ევროსკეპტიზმის საფუძვლების შესწავლა
- განსაზღვა საქართველოს ხელისუფლების მხრიდან, როგორი მეთოდებით, პოლიტიკური მესიჯებით თუ ტერმინებით ცდილობდნენ ევროსკეპტიკური პოზიციის დამკვიდრებასა და გამყარებას
- დემოკრატიის ინდიკატორების (Freedom House, BTI) მონაცემების შესწავლა და მათი ცვლილების დადგენა 2020-2025 წლებში.
- დადგენა იმისა, თუ რამდენად ცდილობდა საქართველოს ევროკავშირის გეგმებისა თუ რეკომენდაციების შესრულებას, რათა დაახლოებულიყო საქართველოს ინსტიტუციები დემოკრატიულ ღირებულებებს.

- ექსპერტთა გამოკითხვა, ორგანიზება და მათი ნარატივების გააზრება და გაანალიზება სახელისუფლებო საგარეო პოლიტიკურ ტრანსფორმაციაზე.
- კვლევის შედეგების შეჯამება და საქართველოს საგარეო პოლიტიკის ცვლილების მიზეზ-შედეგების დადგენა არსებული მონაცემების საფუძველზე.

კვლევის მიზნებიდან გამომდინარე, **კვლევის ობიექტს** წარმოადგენს სახელისუფლებო პოლიტიკური პარტია - “ქართული ოცნება : დემოკრატიული საქართველო”

კვლევის მიზნებიდან და ამოცანებიდან გამომდინარე **კვლევის კითხვები** ფორმულირდება შემდეგნაირად:

- რომელმა პოლიტიკურმა/გლობალურმა პროცესებმა შეუწყო ხელი “ქართული ოცნების” საგარეო პოლიტიკური კურსის ცვლილებას?
- როგორი ტემპით, ნარატივით, პოლიტიკური მესიჯებითა თუ რიტორიკით ხორციელდება ევროსკეპტიკური აზრი მმართველი პარტიისა და მისი წარმომადგენლების მხრიდან?
- როგორ განმარტავენ საკუთარი პოზიციის ცვლილებას თავად “ქართული ოცნების” წარმომადგენლები?
- რამდენად გაიზარდა/შემცირდა ქვეყანაში დემოკრატიზაციის პროცესი 2023-2026 წლებში?

კვლევის კითხვებიდან გამომდინარე, **კვლევის დაშვება** შესაძლებელია ჩამოყალიბდეს შემდეგნაირად :

- 2022 წელმა, კერძოდ რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყებიდან და შემდეგ, 2023 წლიდან სრულიად შეცვალა ქართული ხელისუფლების დამოკიდებულება და რიტორიკა დასავლეთის და დასავლური ინსტიტუტების მიმართ, რომელიც გამოიხატებოდა კონკრეტული პირების/ინსტიტუტების დემონიზებაში, მათ შორის ქართული ოპოზიციის სპექტრის მიმართ
- “ქართული ოცნების” და მისი წარმომადგენლების მსგავსმა რიტორიკამ და უკომპრომისობამ სისტემურად დათრგუნა დემოკრატიზაციის პროცესი ქვეყანაში, რომელიც გამოიხატება არამხოლოდ სტატისტიკური თვალსაზრისით, არამედ პირდაპირი მესიჯ-ბოქსებით.
- საქართველოს ხელისუფლებამ სრულიად ჩაკეტა მოლაპარაკებები ევროკავშირთან 2028 წლამდე, რამაც მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია ქვეყნის ევროპეიზაციაში რეგრესზე, მათ შორის ვიზა-ლიბერალიზაციაზე.

საკითხის შესასწავლად დაგვჭირდება ცვლადების კონცეპტუალიზაცია და ოპერაციონალიზაცია

ევროსკეპტიციზმი - ამ იდეას განმარტავენ, როგორც ევროინტეგრაციის იდეის მხარდაჭერისა და ევროკავშირის წარმომადგენლების მკაფიო კრიტიკას, რომელიც იყოფა რბილ და ხისტ ნაწილებად.

რბილი ევროსკეპტიკოსები ევროკავშირის ეგზისტენციალურ მნიშვნელობას მხარს უჭერენ, მაგრამ ხმამაღლა აკრიტიკებენ მათ მიერ დადგენილ ნორმებს, კანონებსა თუ იდეებს, ხოლო ხისტი ევროსკეპტიკოსები პრინციპულ უარყოფას გამოთქვამენ ევროკავშირზე, როგორც ზენაციონალურ სუბიექტზე (Taggart & Szczerbiak, 2001)

კონცეპტუალურად ევროსკეპტიციზმი საქართველოს კონტექსტში შეგვიძლია განვიხილოთ “განაწყენებულ ბავშვად”, რომლის მიხედვითაც, საქართველოს მმართველი ელიტა, EU-ს მოთხოვნებს პრინციპულად არ ეწინააღმდეგება, მაგრამ აღიქვამს, რომ ევროკავშირი უსამართლოდ ექცევა ან სხვა კანდიდატ ქვეყნებთან შედარებით უთანასწოროდ (Sandro Tabatadze & Nika Gigauri, 2025).

ოპერაციონალიზაციისთვის აღნიშნული კონცეფცია კონვეტირდება კვლევისთვის გაზომვად ინდიკატორებად:

1. მმართველი ელიტის მხრიდან კრიტიკული კომენტარების სიხშირე და ანალიზი ევროკავშირისა და მისი წარმომადგენლების მიმართ
2. დემოკრატიზაციის დონის რეგრესი და უკან გადადგმული ნაბიჯები
3. შიდა პოლიტიკური კურსის ცვლილება, კერძოდ მკაფიოდ ხისტი დამოკიდებულება ევროკავშირთან დაახლოებული ოპოზიციური პარტიების მიმართ

საბოლოო ჯამში კი, სახელისუფლებო ევროსკეპტიკური დამოკიდებულების კვლევა დაყრდნობილი არის როგორც თეორიულ, ასევე პრაქტიკულ ელემენტებს, რაც ამ ნაშრომის ემპირიული ანალიზის ღერძად ყალიბდება.

კვლევის მეთოდოლოგია

წინამდებარე ნაშრომი მოიცავს შერეული კვლევის მეთოდებს, აქ წარმოდგენილი კვლევა გამყარებულია საკვლევ თემასთან დაკავშირებულ თეორიული მასალით,

პირველადი და მეორეული დოკუმენტების ანალიზით, სახელისუფლებო კონკრეტული ელიტების ნარატივის, რიტორიკის ანალიზით (რაოდენობრივი) და ექსპერტთა ინტერვიუთი.

ნარატივის და რიტორიკის ანალიზის ფარგლებში შესწავლილ იქნა “ქართული ოცნების” წარმომადგენლების საჯარო განცხადებები, კერძოდ, 1. პრემიერ-მინისტრი, ირაკლი კობახიძის ; 2. პარლამენტის თავმჯდომარე - ირაკლი პაპუაშვილის ; 3. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის - მაკა ბოჭორიშვილის. ფოკუსი გასწორებულია სწორედ იმ ნარატივებზე, სადაც აღბეჭდილია კონკრეტულად მათი ევროსკეპტიკური დამოკიდებულების მიზეზი და გარდა ამისა, რომელ კონკრეტულ შიდა-პოლიტიკურ ცვლილებებსა და მოვლენებს უკავშირებენ უარყოფით კონტექსტში ევროკავშირსა და მის წარმომადგენლებს.

ხოლო, დემოკრატიული ინდიკატორების ანალიზისა და შეფასების ფარგლებში, შესწავლილ იქნა საერთაშორისო დემოკრატიის ინდექსები, კერძოდ “BTI” და “Freedom House”-ი.

ნაშრომი ეფუძნება **მიზნობრივ შერჩევას**, რომლის მიხედვითაც გამოკვლეულია ის წყაროები, ნაშრომები თუ ექსპერტთა მოსაზრებები, რომლებიც დაკავშირებულია სახელისუფლებო ევროსკეპტიკური დამოკიდებულების მიზეზ-შედეგობრივ ახსნასთან. ევროსკეპტიკური ნარატივის ანალიზისთვის შერჩეულია ისეთი კომენტარები, საჯარო გამოსვლები, ბრიფინგები, პოლიტიკური განცხადებები, რომლებიც დაკავშირებულია საქართველოს პრემიერ-მინისტრთან, პარლამენტის თავმჯდომარესთან და საგარეო საქმეთა მინისტრთან. წყაროდ გამოყენებულია “Interpressnews(IPN)”.

ექსპერტთა ინტერვიუები ჩატარდა ნახევრად-სტრუქტურირებული მეთოდით, ჯამში გამოიკითხა 3 ექსპერტი, უპირატესობა მიენიჭა პოლიტიკის მეცნიერსა და პოლიტიკოსს და გახანგრძლივდა 30-40წთ.

თეორიული ჩარჩო

აღნიშნული ნაშრომი ეფუძნება გიდეონ როზის მიერ შემუშავებულ ნეოკლასიკური რეალიზმის თეორიას, რომელიც ერთ-ერთი ყველაზე ახლად დაბადებული და საკმაოდ პოპულარული კონცეფციაა აღნიშნული მიდგომა ჩამოყალიბდა 1990-იან წლებში. მან ნაშრომში - “Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy”(1998) ნოკლასიკური რეალიზმი განსაზღვრა შემდეგნაირად - მიდგომა, რომელიც

ცდილობს დააკავშიროს საერთაშორისო სისტემის სტრუქტურული ფაქტორები და მიდგომები ქვეყნის შიდა მახასიათებლებთან, რათა ახსნას კონკრეტულად ამავე ქვეყნის საგარეო პოლიტიკის კურსი(Rose, 1998).

ზოგადად ჩვენ ვიცით, რომ საერთაშორისო სისტემა ანარქიულია და ძალთა გადანაწილებაც სახელმწიფოთა ქცევის ძირითად განმსაზღვრელ ფაქტორებს წარმოადგენს.

ნეოკლასიკური რეალიზმი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს პოლიტიკური ლიდერების აღქმებს და ქვეყნის შიდა შესაძლებლობებს. ამავე თეორიის მიხედვით, თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ერთი და იგივე საერთაშორისო გარემოში მოქმედ სახელმწიფოებს სრულიად შესაძლებელია, რომ ჰქონდეთ განსხვავებული საგარეო პოლიტიკა, რადგანაც მათი ინსტიტუციური მოწყობა, მმართველი კლასის დამოკიდებულება თუ სხვა ერთმანეთისგან დისონანსურად განსხვავდება.

ამრიგად კი, ნეოკლასიკური რეალიზმი ცდილობს გასცეს პასუხი ნეორეალიზმის დარჩენილ შეკითხვას, თუ რატომ რეაგირებენ სახელმწიფოები განსხვავებულად ერთიდაიგივე სისტემურ პირობებში.

ლიტერატურის მიმოხილვა

აღნიშნული ნაშრომის ფარგლებში გამოვიყენე რამდენიმე მნიშვნელოვანი ლიტერატურა, რომელიც ფუნდამენტურად დამეხმარა საკითხის გააზრებასა და მსჯელობაში.

ერთი ასეთია პოლ ტაგარტის 1998 წლის ნაშრომი - “განსხვავებული აზრის საზომი : ევროსკეპტიციზმი თანამედროვე დასავლეთ ევროპის პარტიულ სისტემებში”. ავტორი ამ ნაშრომში აღწერს, როგორ იქცა ევროსკეპტიციზმი დასავლეთ ევროპაში ელიტასთან დაპირისპირების მთავარ ინსტრუმენტად, როგორ იყენებდნენ მას და როგორ პოულობდნენ მარგინარიზირებული პოლიტიკური პარტიები ევროსკეპტიკური ნარატივებით პოპულარიზაციას საზოგადოებაში.

გარდა ამისა, ვიხელმძღვანელე პოლ ტაგარტისა და ალექს შჩერბიაკის 2004 წლიანი ნაშრომით - “თანამედროვე ევროსკეპტიციზმი ევროკავშირის კანდიდატი ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების პარტიულ სისტემაში”, სადაც ავტორები საუბრობენ ევროსკეპტიციზმის განსხვავებულ მიდგომაზე, რბილ და ხისტ ევროსკეპტიკურ დამოკიდებულებაზე და ახდენენ კლასიფიკაციას.

პეტრ კოპეცკისა და კას მუდეს 2022 წლის ნაშრომმა - “ევროსკეპტიციზმის ორი მხარე: პარტიული პოზიციები ევროპულ ინტეგრაციაზე აღმოსავლეთ-ცენტრალურ ევროპაში” გადმოცა ევროინტეგრაციის მიმართ პოლიტიკური პარტიების ოთხკატეგორიანი მოდელი, რომელთაც ერთმანეთისგან კრიტიკის დოზითა და მიმართულებით განსხვავდებიან.

რაც შეეხება, სანდრო ტაბატაძისა და ნიკა გიგაურის 2025 წლის ნაშრომმა - “ევროსკეპტიკური თამაშები ევროკავშირის კანდიდატ ქვეყნებში: საქართველოს შემთხვევა” გამაანალიზებინა საქართველოს მმართველი ხელისუფლების ტიპი და გარდა ამისა, უკეთ გამააზრებინა მისი არაერთგვაროვანი ევროსკეპტიციზმი.

და ბოლოს, გიდეონ როზის 1998 წლის ნაშრომი - “ნეოკლასიკური რეალიზმი და საგარეო პოლიტიკის თეორიები”, რომელმაც გადმოცა როგორ მოქმედებენ საერთაშორისო პოლიტიკაში ძლიერები და სუსტები და რამდენად განსხვავებული ან/და ცვალებადი შეიძლება იყოს სახელმწიფოების მოქცევა ერთიდაიგივე პოლიტიკურ მოვლენაზე.

თავი I

ევროსკეპტიციზმის საფუძვლები

1.1 შესავალი

ევროპული ინტეგრაციის პროცესი, რომელიც სათავეს იღებს პარიზის ხელშეკრულებიდან 1951წელს, მე-20 საუკუნის მეორე ნახევრის ყველაზე მასშტაბური გეოპოლიტიკური პროექტია. მის პარალელურად, რა თქმა უნდა, ჩამოყალიბდა სკეპტიკურად განწყობილი საზოგადოება, რომელიც ეჭვქვეშ აყენებს ამ მოსაზრებას, რასაც დღეს ევროსკეპტიკოსთა სახელწოდებით ვიცნობთ. მაასტრიხტის ხელშეკრულების მერე, რომელიც გაფორმდა 1992 წელს, ევროსკეპტიციზმი პოლიტიკური სივრცის მუდმივი თანამგზავრი გახდა(Usherwood & Startin, 2013).

21-ე საუკუნეში ევროსკეპტიციზმი მეტად გაძლიერდა, ის გავრცელდა ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებთან ერთად, ევროკავშირის კანდიდატ ქვეყნებში, სადაც მმართველი ელიტები ერთროულად ინარჩუნებდნენ ევროპული ინტეგრაციის ოფიციალურ ჩარჩოს, მაგრამ ბლოკავდნენ მის პრაქტიკულ შინაარსს. რაღა თქმა უნდა,

ამან ოფიციალური სახე მიიღო საქართველოშიც, განსაკუთრებით 2022-2026 წლებში, ქვეყანაში, სადაც ევროინტეგრაცია არის კონსტიტუციურად განმტკიცებული და მოსახლეობის 85% ევროინტეგრაციას ირჩევს([IRI Georgia Poll Finds Strong Support for EU Membership, Disapproval of Russian Presence, Distrust in Political Parties | International Republican Institute](#)) მაგრამ, “ქართულმა ოცნებამ”, კერძოდ, პრემიერ-მინისტრმა - ირაკლი კობახიძემ, 2024 წლის 28 ნოემბერს, ოფიციალურად შეაჩერა მოლაპარაკებები ევროკავშირთან 2028წლამდე(Council of the EU, 2024).

ეს თავი დაეთმო ახსნას, როგორ წარმოიშვა ევროსკეპტიციზმი, რა ამყარებას მას და როგორ განვითარდა იგი სხვადასხვა ქვეყანაში.

1.2 ევროსკეპტიციზმის კონცეფციის ისტორიული მიმოხილვა

ტერმინი - “ევროსკეპტიციზმი” პირველად გაჟღერდა 1985 წელს, ჟურნალ - “The Times”-ში, სადაც მარგარეტ ტეტჩერმა სკეპტიკური პოზიცია გამოხატა ევროკავშირის ზენაციონალური ამბიციის შესახებ(Harmsen & Spiering, 2004). მისი ცნობილი ფრაზა 1979 წელს - “I want my money back” აღწერდა ბრიტანული ბიუჯეტური შენატანის კრიტიკას ევროკავშირში([BBC NEWS | Europe | Q&A: The UK budget rebate](#)).

აღსანიშნავია 1992 წლის დანიისა და საფრანგეთის რეფერენდუმები მაასტრიხტის ხელშეკრულების შესახებ, სადაც დანიის მოსახლეობის 50.7%-მა ზემოაღნიშნული ხელშეკრულების წინააღმდეგ მისცა ხმა და არ დათანხმდა ისეთ რეფორმებს, როგორიც იყო ერთიანი ვალუტა(ევრო), საერთო თავდაცვის პოლიტიკა და ა.შ.(UK Parliament, 1992. Maastricht Treaty(Danish Referendum. Hansard), ხოლო საფრანგეთის რეფერენდუმმა ძალიან მცირე ხმათა სხვაობით დაამტკიცა ეს ხელშეკრულება(51.05% - კი ; 49.95% - არა). ([référéndum 1992](#)).

პოლ ტაგარტის 1998 წლის ნაშრომი “A Touchstone of Dissent : Euroscepticism in Contemporary Western European Party Systems” ამ კონცეფციის პირველი სისტემური სამეცნიერო ნაშრომია. მან გამოყო 3 ტიპის ევროსკეპტიკური პარტია :

1. უარყოფელი პარტიები, რომლებიც კატეგორიულად ეწინააღმდეგებიან ევროკავშირის იდეას. მათი მიზანია ევროკავშირიდან გამოსვლა და EU-ს იდეას განიხილავენ სუვერენიტეტის საფრთხესთან.
2. რეფორმისტული ევროსკეპტიკოსები, რომლებიც არ ითხოვენ ევროკავშირიდან გამოსვლას, მაგრამ მათი მიზანია მისი იდეის ფუნდამენტური ცვლილება

3. ევროპრაგმატისტები, რომლებიც ევროკავშირის იდეას ხედავენ, როგორც პრაქტიკულ ინსტრუმენტს და წარმოადგენენ ყველაზე რბილ ევროსკეპტიკოსთა კასტას. (Taggart, P. 1998. A Touchstone of Dissent : Euroscepticism in Contemporary Western European Party Systems)

1.3 ევროსკეპტიციზმის ძირითადი თეორიული ჩარჩოები

ტაგარტმა და შჩერბიაკმა გამოყვეს ევროსკეპტიციზმის ორი ძირითადი ფორმა - რბილი და ხისტი ევროსკეპტიციზმი, რომელიც ეფუძნება პოლიტიკური პარტიების დამოკიდებულებას ევროკავშირის მიმართ.

ხისტი ევროსკეპტიკოსები პრინციპულად ეწინააღმდეგებიან ევროკავშირთან და ზოგადად, ევროპული ინტეგრაციასთან დაახლოებას. ამ ტიპის პოლიტიკური ლიდერები თუ პოლიტიკური პარტიები ევროკავშირს განიხილავენ, როგორც ინსტიტუტთა ერთობლიობას, რომლებიც სახელმწიფოებს ართმევენ სუვერენიტეტს და აქვეითებენ მათ ეროვნულ იდენტობას.

ხოლო რბილი ევროსკეპტიკოსები მხარს უჭერენ ევროკავშირის იდეას, თუმცა კრიტიკული თვალთ უყურებენ კონკრეტულ პოლიტიკურ გადაწყვეტილებას. ისინი მხარს უჭერენ ევროკავშირის ინსტიტუტების გადაწყვეტილების ძირითად ასპექტებს, მაგრამ მკაფიო უარს აცხადებენ ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა: სუვერენიტეტის დათმობა, ბიუროკრატიული ცენტრალიზაცია, კონკრეტული პოლიტიკის განხორციელება, რაც მათი თვალთახედვით ეწინააღმდეგება საკუთარი ქვეყნის იდენტობას (Taggart & Szczerbiak, 2004).

სწორედ ამ ორი მიმართულების გამყოფი ხაზი ქმნის ავტორებისთვის მნიშვნელოვანს პოლიტიკური პარტიების ქცევის ანალიზის დადგენისთვის, რადგანაც ნათლად ჩანს, რომ ევროსკეპტიციზმი არ არის ერთიანი იდეოლოგიური პოზიცია, არამედ განსხვავებული პოზიციების ერთობლიობა, რომლებიც ხშირ შემთხვევაში დამოკიდებულებით დისონანსურად ეწინააღმდეგებიან ერთმანეთს.

პეტრ კოპეცკი და კას მუდე, ტაგარტის და შჩერბიაკის მოდელების მკაფიოდ გამოყოფას ცდილობენ. მათი მთავარი მოტივია ახსნან, რის მიმართ არიან პოლიტიკური პარტიები დადებითად თუ უარყოფითად დამოკიდებულნი ძირითადად ევროკავშირის მიმართ. ზემოხსენებული ავტორების მიხედვით, აუცილებლად უნდა განვასხვავოთ პოლიტიკური პარტიების ორი ძირითადი განზომილება. ერთი მხარე განიხილავს ევროკავშირის, როგორც ზენაციონალური ინსტიტუტების მიმართ დამოკიდებულებას, ანუ რამდენად ეთანხმებიან იმას, რომ

ევროინტეგრაცია არის სასურველი პროცესი მათი ქვეყნისთვის და მეორე მხარე აფასებს ევროკავშირის პოლიტიკას, რამდენად მისაღებია ევროკავშირი დღევანდელი ფორმით მათთვის.

ამ ორი კატეგორიიდან კოპეცკი და მუდე ქმნიან ოთხ ძირითად მიმართულებას, ცხრილის სახით რომ წარმოვადგინოთ იქნება ასე:

	EU-ს დღევანდელი ფორმით მიღება	EU-ს დღევანდელი ფორმით უარყოფა
ევროინტეგრაციის იდეის მხარდაჭერა	ევროენტუზიასტები • მხარს უჭერენ ევროინტეგრაციის იდეასაც და მის დღევანდელ ფორმასაც • არიან პრო-ევროპული პოლიტიკური პარტიები	ევროსკეპტიკოსები • მხარს უჭერენ ევროინტეგრაციის იდეას, მაგრამ აკრიტიკებენ მათ დღევანდელ ფორმასა და EU-ს ინსტიტუტებს
ევროინტეგრაციის იდეის უარყოფა	ევროპრაგმატისტები • არ გააჩნიათ ძლიერი პოლიტიკური თუ იდეოლოგიური პოზიცია • მათი დამოკიდებულება ხშირად ცვალებადია	ევროინტეგრაციის უარყოფლები • უარყოფენ როგორც ევროინტეგრაციის იდეას, აგრეთვე მის ამჟამინდელ ფორმას • ამ ნაწილს მიეკუთვნებიან მკაფიოდ გამოხატული ანტი-ევროპული პოლიტიკური პარტიები

(#ცხრილი 1)

თუ პარალელს გავავლებთ საქართველოს ხელისუფლების ამჟამინდელ პოლიტიკას, კოპეცკის და მუდეს მიხედვით, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ “ქართული ოცნება” არის ევროსკეპტიკოსი, რამეთუ ისინი მხარს უჭერენ მინიმუმ კონსტიტუციურად ევროინტეგრაციის იდეას, რომელიც ამოქმედებულ იქნა სწორედ ამ ხელისუფლების პირობებში 2018 წლის 16 დეკემბერს (საქართველოს პარლამენტი, 2018. საქართველოს

კონსტიტუცია, თბილისი. მუხლი 78), და ამ ბოლო პერიოდშიც, რიტორიკა შემდეგია, რომ ისინი სრულიად არ უარყოფენ ევროკავშირის იდეას, არამედ არ მოსწონთ მათი დღევანდელი ფორმა. ამაზე მეტყველებს პრემიერ-მინისტრ, ირაკლი კობახიძის განცხადებაც - “...ჩვენ მაინც ვართ იმედიანად განწყობილი და ვფიქრობთ, რომ 2030 წლისთვის საქართველო, განსხვავებით სხვა კანდიდატი ქვეყნებისგან შეძლებს ევროკავშირში გაწევრიანებას, თუ მანამდე ევროკავშირში ისე წარიმართება პროცესები, როგორც უნდა წარიმართოს და არა ისე, როგორც დღეს წარიმართება...”(2030-სთვის საქართველო შეძლებს EU-ში გაწევრიანებას, თუ მანამდე იქ ისე წარიმართება პროცესები, როგორც უნდა წარიმართოს - კობახიძე).

მიუხედავად იმისა, რომ არაერთი შეურაცხყოფელი ფრაზა აქვს ქართულ მედიას შენახული მმართველი პარტიის რიგებიდან, რომელსაც შემდეგ თავში უფრო კარგად განვიხილავთ, მათ მიზანს მაინც წარმოადგენს ევროინტეგრაცია, სწორედ ამიტომ ვუწოდებ მათ ევროსკეპტიკოსებს.

საინტერესოა აგრეთვე **სანდრო ტაბატაძის და ნიკა გიგაურის** მოსაზრებები ამ თემის ირგვლივ. ისინი საკუთარ ნაშრომში - “Eurosceptic Games in the EU Candidate States : The Case of Georgia” ევროსკეპტიციზმს სპეციფიკური ტიპოლოგიებით აანალიზებენ. მათი ძირითადი ტიპოლოგია ორი ძირითადი ტიპის ირგვლივ არის აგებული ((Tabatadze & Gigauri, 2025):

1. “თავდაჯერებული მოზარდი”
2. “განაწყენებული ბავშვი”

თავდაჯერებული მოზარდი წარმოადგენს იმ ტიპის პოლიტიკურ სუბიექტს, რომელიც EU-სთან ურთიერთობას ხედავს მხოლოდ თანასწორი პარტნიორობას, სადაც საქართველოს და მის წარმომადგენლებს იმდენად ექნებათ საკუთარი უფლებები, რამდენადაც ევროკავშირს და მათ წარმომადგენლებს. ეს ტიპი ეფუძნება იდეას, რომ საქართველო არის განვითარებადი პოლიტიკური მოთამაშე, რომელსაც სრულიად შეუძლია მოლაპარაკებების თამამად წარმართვა ევროპულ ინსტიტუტებთან. რამდენადაც ავტორები აღნიშნავენ: “ევროკავშირთან ურთიერთობას წარმოაჩენს არა ემოციურ დამოკიდებულებად, არამედ სტრატეგიულ და გათვლილ პოლიტიკურ პროცესად”(Tabatadze & Gigauri, 2025).

რაც შეეხება **განაწყენებულ ბავშვს**, ეს ტიპი აღწერს იმ პოზიციას, სადაც ევროკავშირი და მათი წარმომადგენლები აღიქმებიან მკაცრ და უსამართლო “მშობელად”. ამ შემთხვევაში პოლიტიკური რეაქცია რიტორიკულ დონეზე ხასიათდება მეტად ემოციური და გაუწონასწორებელი განცხადებებით, კრიტიკის ინტენსივობით.

ავტორების მიხედვით, ამ ტიპის აზრით, ევროკავშირი არის ძალა, რომელიც :
“აწესებს პირობებს, ახორციელებს ზეწოლას და არ ითვალისწინებს ადგილობრივ პოლიტიკურ რეალობას”(Tabatadze & Gigauri, 2025)

აღსანიშნავია, რომ ეს ორი ტიპოლოგიური ხასიათი იკვეთება მმართველი ელიტის განცხადებებში, მაგალითად, თავდაჯერებული მოზარდის ტიპოლოგიის მიხედვით შეგვიძლია ავიღოთ, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის, შალვა პაპუაშვილის განცხადება - “სამწუხაროდ, დიალოგის რეჟიმს კეტავენ და ცალმხრივი დირექტივების მიდგომაა, რომელიც სულ უფრო მძლავრია ბრიუსელში. ამიტომ, მნიშვნელოვანია, ხმა მივაწვდინოთ ევროკავშირის წევრი ქვეყნების პარლამენტებს და ვაჩვენოთ, რომ გზა, რომელიც დღეს აქვს ბრიუსელს არჩეული საქართველოსთან და კანდიდატ ქვეყნებთან მიმართებით, სრულად აცდენილია ევროპულ ღირებულებებს. მნიშვნელოვანია, ევროპულმა პარლამენტმა ამ მხრივ საკუთარი პოზიციებიც აჩვენონ”(Interpressnews, 2026), სადაც ნათლად ჩანს, რომ არათანასწორულად აღიქვამს მმართველი ელიტა ევროკავშირის ინსტიტუტებისა და მათი წარმომადგენლების მოქცევას კანდიდატი ქვეყნების მიმართ, მათ შორის, საქართველოს. ხოლო, თუ ავიღებთ განაწყენებულ ბავშვის ტიპოლოგიას, ასევე შალვა პაპუაშვილის განცხადება შეგვიძლია მოვიშველიოთ : “მიჭირს რაიმე სერიოზული განცხადების გაკეთება. რა უნდა ვთქვა, გარდა იმისა, რომ მატრაკვეცობას უნდა მოეშვან. გერმანიის ხელისუფლება რომ ასე თავს ასაგდებად იხდის და საკუთარ თავს დასაცინად იხდის ასეთი სამარცხვინო, სასაცილო თავის მართლებებით, ხომ უნდა მიხვდნენ, რა დამართეს საკუთარი ქვეყნის რეპუტაციას ასეთი ქცევით. ასე ელაპარაკონ საკუთარ ელჩს და ერთმანეთთან ილაპარაკონ ასეთი უპატივცემულო ტონით, თუკი ჰგონიათ, რომ აქ ვინმეს ნაცარს შეაყრიან თვალში, რომ ერთი "აიტიშნიკი" ვერ მოძებნეს, რომ სახელი და გვარი ჩაესწორებინათ საიტზე?”(Interpressnews, 2026).

ამრიგად კი, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ქართული ოცნების განცხადებებში იკვეთება, როგორც ავტორების მიერ ხსენებული “თავდაჯერებული მოზარდი” და “განაწყენებული ბავშვის” ტიპოლოგია, რაც ქართული ევროსკეპტიციზმის ტერმინოლოგიულ ხასიათს უსვამს ხაზს.

1.4 ევროსკეპტიციზმი ევროპული ქვეყნებში

1.4.1 დიდი ბრიტანეთი

დიდი ბრიტანეთში ევროსკეპტიციზმის ფესვები 1973 წლიდან, ევროპულ ეკონომიკურ გაერთიანებაში გაწევრიანებამდე მოდის. სტეფან ჯორჯის კლასიკური დახასიათებით, დიდი ბრიტანეთი ისტორიულად ყოველთვის იყო “უხერხული პარტნიორი” ევროპული ინტეგრაციის პროცესში, რადგანაც იგი ევროპულ ოჯახს დიდი ყოყმანის შემდეგ შეუერთდა და გაწევრიანების შემდეგაც გამოირჩეოდა მისი მკაფიო კრიტიკით (George, 1994). როგორც მაღლა ვახსენე უკვე, სწორედ სიტყვა “ევროსკეპტიციზმი” პირველად მარგარეტ ტეტჩერის პოზიციას უკავშირდება 1985 წლის “The Times”-ის სტატიაში (Harmsen & Spiering, 2004, გვ.14), რომელიც ეხებოდა ბიუჯეტური შენატანების კრიტიკას.

მოგადად, თუ დავიწყებთ იმის განხილვას თუ საიდან მოდის ევროსკეპტიციზმი დიდ ბრიტანეთში, როგორ გავრცელდა იგი და ა.შ. პირველი აუცილებლად უნდა შევეხოთ ინსტიტუციურ-სამართლებრივ მიზეზს. ბრიტანული საკონსტიტუციო ტრადიცია, საპარლამენტო სუვერენიტეტის დოქტრინა დისონანსშია ევროკავშირის სამართლის უპირატესობის პრინციპებთან (George, 1994). ანუ, ის ფაქტი, რომ შეიძლება ევროკავშირის წევრმა ქვეყნებმა საკუთარი სუვერენიტეტი საერთო კეთილდღეობისთვის შეზღუდონ, ეს დიდი ბრიტანეთისთვის ყოველთვის გამოწვევა იყო. რაც შეეხება ეკონომიკურ ტიტან მიზეზებს, 2008 წლის ფინანსურმა კრიზისმა და მისმა შემდგომმა ეკონომიკურმა ფონმა უფრო მეტად გააღვივა ევროსკეპტიკური დამოკიდებულება. გამბლის ანალიზით, ეკონომიკურმა სტაგნაციამ ბრიტანულ საზოგადოებაში ევროკავშირის წევრობის ღირებულების საკითხი მწვავედ დააყენა (Gamble, 2012, გვ.469). გარდა ამისა, ბრიტანეთის პოლიტიკური ლიდერები, ყოველთვის გამოირჩეოდნენ ცხარე კრიტიკით, ბრიტანეთის ბიუჯეტიდან დიდძალი ფინანსების გადინებაზე ევროკავშირის მიმართულებით.

ბრიტანული ევროსკეპტიციზმის ყველაზე სისტემური დასაბუთება, ვფიქრობ, კონსერვატ ფილოსოფოსს როჯერ სკრუტონს ეკუთვნის, რომელიც ედმუნდ ბერკთან ერთად ბრინატული კონსერვატიზმის ცენტრალურ ფიგურად ითვლება. იგი საკუთარ წიგნში - “Where We Are : The State of Britain Now” აყალიბებს ორ კონცეფციას - 1. ოიკოფილია (სიყვარული საკუთარი სახლისადმი) და 2. ოიკოფობია (საკუთარი სახლის შიში/ზიზღი), რომელთა დაყრდნობითაც ხსნის ბრიტანული პოლიტიკურ განხეთქილების საკითხს EU-ს მიმართ. ოიკოფობიებს ძირითადად მიაკუთვნებდა იმ პოლიტიკურ ელიტას, რომლებიც პრო-ევროპულად იყვნენ განწყობილნი. სკრუტონის თეზისით, ერი და არა ზენაციონალური ინსტიტუტი წარმოადგენს ერთადერთ ძალას, რომელსაც შეუძლია ნამდვილი დემოკრატიული ანგარიშვალდებულების და სამართლის აღსრულება, რადგანაც

სამართლისა და მორალური ვალდებულებების განმარტება ისტორიულად ევროვნულ ჩარჩოშია მოქცეული(Hungarian Conservative, 2024). სწორედ ეს ერთი არგუმენტიც ნათლად დაგვანახებს ბრიტანული ეროვნული იდენტობის რკინის ფორმას, რომელსაც არაფრის ფასად არ თმობენ. ხოლო, საბოლოოდ 2016 წლის 23 ივნისის რეფერენდუმზე, 52%-იანი მხარდაჭერით ბრიტანეთმა დატოვა ევროკავშირი(Whiteley P, Insight:Why Britain really voted to leave the European Union).

1.4.2 გერმანია

გერმანული ევროსკეპტიციზმის ფესვები გრიმის ანალიზით საუკეთესოდ იხსნება საერთო ვალუტის შემოღების პერიოდიდან. გერმანიის კონსერვატიულ ეკონომისტებში ჯერ კიდევ არსებობდა ღრმად ევროსკეპტიკური დამოკიდებულება ინტეგრაციის მიმართ ორდოლიბერალური ეკონომიკური თეორიის ჩარჩოში(Grimm, 2015). ხოლო, ეს ლატენტური სკეპტიციზმი 2013 წელს ჩამოყალიბდა ინსტიტუციურად, როდესაც გერმანელი პროფესორებისა და ყოფილი პოლიტიკოსების ჯგუფმა ბერნდ ლუკის ლიდერობით დააფუძნა პირველი ევროსკეპტიკური პოლიტიკური პარტია - “Alternative Fur Deutschland(AfD)”(Berning et al, 2019 ; Grimm 2015).

“AfD” პირველად ჩამოყალიბდა როგორც ანტი-ევრო პროტესტის პარტია, რომელიც მკაფიოდ ეწინააღმდეგებოდა საბერძნეთის ფინანსურ დახმარებას და ევროპული ცენტრალური ბანკის მონეტარულ პოლიტიკას. გრიმის დასკვნით, ევროპული ფინანსური მხარდაჭრისა და ევროპული ცენტრალური ბანკის(ECB) პოლიტიკის გარშემო შექმნილმა კრიტიკამ AfD-ის წარმატებისკენ გზა გაუხსნა(Grimm, 2015). რადგანაც, AfD-ის ორდოლიბერალური ეკონომიკური დოქტრინა ფისკალური დისციპლინისა და ბაზრის თვითრეგულირების პრინციპებზეა დაფუძნებული, ეს ყოველივე პარტიის ბირთვს წარმოადგენდა მისი საწყისი იდენტობისთვის. მაგრამ, 2015 წლის ლტოლვილთა კრიზისმა AfD გახადა ანტი-ევრო პარტიიდან ანტი-იმიგრაციულ, რადიკალ-მემარჯვენე ძალად(Gelovani, Sh. 2016, Tbilisi).

გერმანული შემთხვევის ფილოსოფიური ანალიზი სჯობს იურგენ ჰაბერმასის მიხედვით განვიხილოთ, კერძოდ, მისივე პოსტნაციონალური თეორიით. იგი გერმანული მემარცხენე ცენტრის ერთ-ერთი წამყვანი მოაზროვნე გახლდათ, რომელმაც შექმნა “პოსტნაციონალური კონსტელაცია”, რომლის მიხედვითაც გლობალიზაციამ შელახა ეროვნული სახელმწიფოს უნარი, დაარეგულიროს ბაზრები და განახორციელოს გადანაწილებითი პოლიტიკა. ამ პირობებში ერთი სახელმწიფო

აღარ წარმოადგენს პოლიტიკის ერთადერთ ცენტრს, სუვერენიტეტი ნაწილდება საერთაშორისო და ზენაციონალისტურ ინსტიტუტებს შორის, ხოლო პოლიტიკური ერთიანობა უნდა ემყარებოდეს დემოკრატიულ ღირებულებებს და კონსტიტუციურ პატრიოტიზმს(Habermas, 2001; Jacobin, 2026).

ჰაბერმასის ანალიზისას მნიშვნელოვანია თეზისი, რომ ევროსკეპტიციზმი ხშირად წარმოადგენს თვითმომსახურე ალიანსს ეკონომიკურ პროტექციონიზმთან და კულტურულ შოვინიზმთან, რომელსაც ახასიათებს ეთნოცენტრიზმი. მისი ეს კრიტიკა შეიძლება პირდაპირ მიემართებოდეს AfD-ის ევროსკეპტიკურ დამოკიდებულებასთან, მაგრამ ჰაბერმასის თეორიამაც საკმაოდ დიდი კრიტიკა განიცადა იმის გამო, რომ მისი პოსტნაციონალური იდეალი ვერ ჰარმონირებდა ევროკავშირის რეალურად ჩამოყალიბებულ, ტექნოკრატიულ ბუნებასთან(Jacobin, 2026), რაც ვფიქრობ რომ სწორია, რადგან AfD-ის ელექტორული პოზიციები საკმაოდ ევოლუციურია. 2014 წლის ევროპარლამენტის არჩევნებში 7% აიღეს ხოლო 2017 წლის ბუნდესტაგის არჩევნებში 12.6%. იგი გახდა პირველი ახალი პარტია, რომელიც ფედერალურ პარლამენტში შევიდა 1990-იანი წლების შემდეგ გერმანიაში(Berning et al, 2019).ხოლო, 2025 წლის არჩევნებში ამ ძალამ ხმების 20.8%, ისტორიული მაქსიმუმი მოაგროვა, რითაც გახდა გერმანიის მეორე უდიდესი პოლიტიკური ძალა(Zeier, K , Grun G. German election results explained in graphics, 2025).

1.4.3 საფრანგეთი

ფრანგული ევროსკეპტიციზმის წარმოშობა უკავშირდება 1972 წელს, როდესაც ჯან-მარი ლე პენმა დააფუძნა პოლიტიკური პარტია - “Front National(FN)”, რაც ქართულად ითარგმნება, როგორც - ფრანგული ერთიანობის ეროვნული ფრონტი. მისი შექმნის მიზანი იყო სხვადასხვა მემარჯვენე-ნაციონალისტური და კონსერვატიული ჯგუფების გაერთიანება, რომელიც გამოირჩეოდა ნაციონალისტური და ანტიიმიგრაციული პოზიციებით.

პარტიის წარმოშობის მთავარი მიზეზი გახლდათ 1960-1970 წლების საფრანგეთის კრიზისი, რომელიც განპირობებული იყო დეკოლონიზაციის შედეგებთან, განსაკუთრებით ალჟირის ომთან(Ignazi, 2003). საწყისს ეტაპზე, რა თქმა უნდა, იგი პოპულარულ ძალად არ ითვლებოდა, მაგრამ 1980-იანი წლებიდან როდესაც ეკონომიკური პრობლემების და იმიგრაციის საკითხები წამოჭრეს წინა პლანზე, პარტიის პოპულარობა მკვეთრად გაიზარდა. 1984 წლის ევროპარლამენტის არჩევნებში FN-მა ხმების დაახლოებით 11% მიიღო და 10 ადამიანით წარდგა

ევროპარლამენტში(National results France | 1984 Constitutive session | 2024 European election results | European Parliament), ხოლო 1990-იან წლებში ჩამოყალიბდა, როგორც მთავარი მესამე პოლიტიკური ძალა საფრანგეთში. ამ პარტიის ფესვები მტკიცედ ფაშისტურ-ნაცისტურ ტრადიციაშია, მისი დამაარსებლები მეორე მსოფლიო ომის თანამშრომლები და ფრანგული კოლონიური ომების ვეტერანები გახლდნენ(ISJ, 2021). ხოლო, 2011 წელს, პარტიის მართვის სადავეები გადაიბარა მარინე ლე პენმა, ჟან მარი ლეპენის ქალიშვილმა, რომელმაც დაიწყო “დედემონიზაციის” პროცესი, რომლის მთავარი მიზანი გახლდათ პარტიის რადიკალური იმიჯის შემსუბუქება და მისი მეინსტრიმ პოლიტიკაში ინტეგრაცია. ამის შედეგად კი, 2018 წელს პარტიას ოფიციალურად ეწოდა - National Rally(Rassemblement National) (National Rally, 2024).

ფრანგული სუვერენიტეტის ტრადიცია ყოველთვის აღიქმებოდა ეკონომიკურ პროტექციონიზმთან, ხოლო ევროკავშირის ერთიანი ბაზრის ლიბერალიზაციის წესები აღმოჩნდა ფრანგული ეტატისტური ეკონომიკური მოდელის დემონტაჟის ინსტრუმენტი. ხოლო, მძიმე მიგრაციულმა შედეგებმა, კრიმინალის ზრდამ და ეკონომიკურმა დისბალანსმა გამოიწვია ამ რადიკალ-მემარჯვენე ძალის პოპულარიზაცია. ბოლო საპრეზიდენტო არჩევნებში, მარინე ლე-პენი გახდა მაკრონის მთავარი კონკურენტი, რომელმაც აიღო ხმები 41.46%(Kirby, P. 2022) მართალია იგი დამარცხდა, მაგრამ მისი პოპულარიზაციის დონე მკვეთრად იზრდება არჩევნებიდან არჩევნებამდე და 2027 წლის საპრეზიდენტო არჩევნები საფრანგეთში ამას მკაფიოდ დაგვანახებს.

ფრანგული ევროსკეპტიციზმის დასაბუთებაში შეგვიძლია დავიხმაროთ პიერ მანენის ნაშრომი “Democracy Without Nations? The Fate of Self-Government in Europe”, სადაც ავითარებს იდეას, რომ დემოკრატია ისტორიულად განვითარდა ეროვნულ სახელმწიფოში, სადაც ხალხის პოლიტიკური ერთობა ყოველთვის იყო დაფუძნებული კონკრეტულ ტერიტორიასა და კულტურულ ერთობაზე(Manent, 2007). რადგანაც, ევროკავშირის ინსტიტუტები ნელ-ნელა შორდება მოქალაქეს და მის ნებას, რომელიც გაერთიანებულია სწორად იმ ტერიტორიასა და კულტურულ ერთობაში, რასაც მანენი ლაპარაკობდა, საზოგადოება ირჩევს მას, ვინც ამ ყველაფერზე ღიად ლაპარაკობს და აკრიტიკებს ევრო-ინსტიტუტებს. სწორედ ამ რიგმა მოვლენებმა გახადა ლე-პენი მთავარ ანგარიშგასაწევ ძალად მაკრონისთვის(და არამხოლოდ) საფრანგეთში.

1.4.4 შეჯამება

საბოლოო ჯამში, სამივე ქვეყნის შემთხვევა უკავშირდება ერთ საერთო ღრმა ფილოსოფიურ დაპირისპირებას ეროვნულ სუვერენიტეტსა და ზენაციონალურ ინტეგრაციას შორის არჩევანის გაკეთებაზე. ეს ემპირიულად აიხსნება იმით თუ რა სახით ვლინდება ევროსკეპტიციზმი თითოეულ ქვეყანაში, მაგალითად, დიდ ბრიტანეთსა და საფრანგეთში სუვერენიტეტის დაცვით, გერმანიაში - ეკონომიკურ-ორდოლიბერალური სახით. აგრეთვე სამივე შემთხვევა ასახავს საერთო, თანმიმდევრულ განვითარების ნიმუშს, რომელიც ემთხვევა ტაგარტისეულ მარგინალობიდან მეინსტრიმულობამდე ტრანსფორმაციის თეზისს(Taggart, 1998) :

1 ფაზა - წარმოშობა პერიფერიებში

2 ფაზა - რადიკალიზაცია

3 ფაზა - მეინსტრიმულობა და ინსტიტუციური ნორმალიზაცია

სამივე ქვეყნის შემთხვევა აიხსნება მსგავსი ტენდენციით, რომელიც ხსნის ევროსკეპტიკური ბუნების ერთფეროვნებას ევროპის ქვეყნებში.

თავი II

"ქართული ოცნების" ევროსკეპტიციზმის ემპირიული ანალიზი

“ქართული ოცნების” ევროკავშირის კრიტიკა, რა თქმა უნდა არ არის შემთხვევითი და იგი ემყარება შეზღუდულ რაოდენობას იმ სტანდარტიზირებული მესიჯ-ბოქსებისა, რომლებსაც თითოეული მმართველი პარტიის წარმომადგენელი იყენებს, ოღონდ განსხვავებული პერიფრაზით და ტერმინოლოგიით, ისე, რომ ქვემოთ ჩამოთვლილმა სამივე პოლიტიკოსმა საკუთარ ინსტიტუციურ თანამდებობას შეუსაბამოს. მაგალითად, ირაკლი კობახიძე(პრემიერ მინისტრი) მას გეოპოლიტიკურ-კონსპირაციულ ჩარჩოდ იყენებს, შალვა პაპუაშვილი(პარლამენტის თავმჯდომარე) ღირებულებით ჩარჩოდ, ხოლო მაკა ბოჭორიშვილი(საგარეო საქმეთა მინისტრი) დიპლომატიურ-თავდაცვით ჩარჩოდ.

ირაკლი კობახიძის რიტორიკული ჩარჩო

ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად განმეორებადი ფრაზა ირაკლი

კობახიძის მხრიდან არის - “გლობალური ომის პარტია”, რომელსაც საკმაოდ ინტენსიურად იყენებს იგი. პირველად პრემიერ-მინისტრმა ეს ტერმინოლოგია 2022 წლის ნოემბერში გამოიყენა : “კონკრეტულ ოდიოზურ ევროპარლამენტარებს აქვთ საკუთარი პოლიტიკური ინტერესი და ეს მარტივად არის “გლობალური ომის პარტია”, რომელიც საუბრობს ყოფილი პრეზიდენტის, მიხეილ სააკაშვილიდან გამომდინარე, რამეთუ ევროპარლამენტარები მას პოლიტპატიმრად აღიქვამენ.

ირაკლი კობახიძე - კონკრეტულ ოდიოზურ ევროპარლამენტარებს აქვთ საკუთარი პოლიტიკური ინტერესი და ეს არის მარტივად "გლობალური ომის პარტია", აქ არის "ლოკალური ომის პარტია", ერთმანეთს ამაგრებენ | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). ამის შემდეგ საკმაოდ ხშირი იყო ზოგადად, “ქართული ოცნების” გუნდის წევრების მხრიდან მსგავსი ნარატივის გავრცელება, რომელსაც იყენებდნენ ევროკავშირის კრიტიკის წინააღმდეგ. ერთ-ერთ კომენტარში პრემიერ-მინისტრი ამბობს: “ეს არის ძალა რომელსაც ჩვენ ვუწოდებთ გლობალური ომის პარტიას... ევროპული ბიუროკრატია მოქმედებს ამ არაფორმალური გავლენების ქვეშ... გლობალური ომის პარტიას ჰქონდა პირდაპირი ინტერესი საქართველო ჩართულიყო ომში და საქართველოში გახსნილიყო მეორე ფრონტი”(ირაკლი კობახიძე - გლობალური ომის პარტიას ჰქონდა ინტერესი საქართველო ჩართულიყო ომში, იყო შანტაჟის მცდელობები, მიზანს ვერ აღწევენ და მთავარი მიზეზი არის ის, რომ ვიცავთ ეროვნულ ინტერესებს და ამაშიც წამყვანი როლი აქვს ბიძინა ივანიშვილს | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). მისი შესატყვისი აგრეთვე გახლდათ -”დიფ სთეითი”, რომელსაც “გლობალური ომის პარტიის” სინონიმად იყენებდა. ირაკლი კობახიძე ამ მესიჯ-ბოქსებს იყენებდა თავდაცვით პოზიციაში, რომლის ძირითადი ნარატივი გახლდათ მიზეზი რატომ არ სურთ(სურდათ) მოლაპარაკებების წარმოება EU-სთან და ხშირად აკავშირებდა მათ საქართველოში მყოფ ოპოზიციურ ძალებთან : “კეზერაშვილს მიღებული აქვს ევროპაში თავისუფალი მიმოსვლის გარანტიები, ამის სანაცვლოდ მას ევალება საქართველოში რადიკალური ოპოზიციის დაფინანსება - ვისაც ჩვენ ვუწოდებთ “გლობალური ომის პარტიას”...” - აცხადებს კობახიძე(პრემიერი - კეზერაშვილს მიღებული აქვს ევროპაში თავისუფალი მიმოსვლის გარანტიები, ამის სანაცვლოდ ევალება რადიკალური ოპოზიციის

დაფინანსება - ვისაც ჩვენ ვუწოდებთ „გლობალური ომის პარტიას“, მათგან აქვს ეს დავალება მიღებული | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). საგულისხმოა, რომ ეს ნარატივი განსაკუთრებით გავრცელდა წინასაარჩევნოდ, რადგანაც მომხდარიყო ოპოზიციური სპექტრის დემონიზირება და მათი პრო-ევროპული იდეოლოგიის გათვალისწინებით, ევროპულ ინსტიტუტებთან კავშირი, რადგანაც საქართველოში მომხდარიყო არეულობა და როგორც მაღლა ვახსენე გახსნილიყო “მეორე ფრონტი”.

მეორე ყველაზე ხშირად განმეორებადი ფრაზა, რაც პრემიერ-მინისტრის რიტორიკაში იკვეთება გახლავთ - “ორმაგი სტანდარტები”, რომელსაც იგი აღიქვამს არასამართლიან და არაკეთილსინდისიერ მოპყრობის საშუალებად საქართველოსთან მიმართებაში. ერთ-ერთ სიტყვით გამოსვლაში იგი ამბობს: “ევროპული ბიუროკრატის საქმიანობაში ჩვენ ვხედავთ ორმაგ სტანდარტებს, მათ არ მოსწონთ ხოლმე ჩარევა მათ საქმეებში, თუმცა ძალიან აქტიურად ერევიან საქართველოს საქმეებში და არა მარტო ერევიან, ისინი ცდილობენ ხელი შეუშალონ ქვეყნის განვითარების პროცესს...” ამ გამოსვლით იგი ხსნის, რომ მსგავსმა ბუნების მქონე პოლიტიკამ, საბოლოოდ რეცესიულ ტენდენციებად გარდაქმნა ევროპის ყველა მაჩვენებელი. (ირაკლი კობახიძე - ევროპული ბიუროკრატის საქმიანობაში ვხედავთ ორმაგ სტანდარტებს: არ მოსწონთ ჩარევა მათ საქმეებში, თუმცა აქტიურად ერევიან საქართველოს საქმეებში და ცდილობენ, ხელი შეუშალონ ქვეყნის განვითარებას - იმედი, პროცესები გაჯანსაღდება | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). ეს ძალიან კარგად ასახავს წინა თავში განხილულ “თავდაჯერებული მოზარდის” პროტოტიპს.

სხვათაშორის, აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ 2007 წლის მიუნხენის კონფერენციაზე, რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტის, ვლადიმირ პუტინის გამოსვლით სიტყვა მთლიანად ორმაგ სტანდარტებით მოთამაშე ევროპის მიმართ არის მიმართული, რომელიც ისტორიაში შესული არის, როგორც გარდამტეხი მომენტი რუსეთსა და დასავლეთს შორის ურთიერთობებში. “ვგულისხმობ იდეოლოგიურ სტერეოტიპებს, ორმაგ სტანდარტებს და ცივი ომის ბლოკური აზროვნების სხვა ტიპურ ასპექტებს”(Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy • President of Russia) - ვლადიმირ პუტინი ამ სიტყვებით აღწერს შემდეგს, რომ მიუხედავად ცივი ომის დასრულებისა, საერთაშორისო ურთიერთობებში კვლავ არსებობს განსხვავებული მიდგომები, რომელიც უსამართლოა. მაგალითად საერთაშორისო სამართლის შერჩევით გამოყენებაზე, OSCE-ის საქმიანობის კრიტიკაზე და სხვა ქვეყნების შიდა საქმეებში ჩარევაზე და ზოგადად, მისი ეს

გამოსვლა მთლიანად ეხებოდა დასავლეთის კრიტიკას, რომ იგი უსამართლოა, რადგან ორმაგი სტანდარტებით მოქმედებს რუსეთთან. მსგავსი რიტორიკა აქვს სწორედ “ქართულ ოცნებასაც” ბოლო წლებია.

მესამე ხშირად განმეორებადი ტერმინი გახლავთ - “ლიბერალური ფაშიზმი”, რომელიც როგორც იდეოლოგია პოლიტიკის მეცნიერებაში არ არსებობს, ეს უფრო არის დახასიათება იმ ლიბერალური იდეოლოგიური ძალებისა, რომლებსაც აქვთ გავლენის სფეროები და ეწევიან განსხვავებული პოზიციის და/ან იდეოლოგიების მარგინალიზაციას. მაგალითად, პრემიერ-მინისტრის ერთ-ერთ განცხადებაში ვკითხულობთ : “გლობალური ომის პარტია მეთოდებს არ ცვლის, XXI საუკუნეში ლიბერალური ფაშიზმი, რადიკალიზმი, პოლარიზაცია, სიძულვილი და პოლიტიკოსებზე სისხლიანი თავდასხმები ჩვეულებრივ მოვლენად აქციეს”(ირაკლი კობახიძე - გლობალური ომის პარტია მეთოდებს არ ცვლის, XXI საუკუნეში ლიბერალური ფაშიზმი, რადიკალიზმი, პოლარიზაცია, სიძულვილი და პოლიტიკოსებზე სისხლიანი თავდასხმები ჩვეულებრივ მოვლენად აქციეს | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). ძირითადი ორბიტული ღერძი ამ ტერმინით მიმართული ქართული ოპოზიციისადმი, რომელიც თანამშრომლობას ცდილობს ევროკავშირთან და მათ წარმომადგენლობასთან, რომელსაც თავად ირაკლი კობახიძე “გლობალური ომის პარტიის” სახელით იხსენიებს. მათ შორის საერთაშორისო ორგანიზაციები, რომლებიც დაკავშირებულები არიან ქართულ პრო-ევროპულ ოპოზიციურ პარტიებთან, იგი მათ ახასიათებს ზემოხსნებული ტერმინით, რომელთაც ქვეყანაში სურთ რევოლუცია, რათა შემდეგ მოხდეს მეორე ფრონტის გახსნა : “ექსტრემისტული აქტივობები ძირითადად ხორციელდებოდა ჯინ შარპისა და პიტერ აკერმანის მიერ შემუშავებული სახელმძღვანელოების შესაბამისად. მათ შორის, სწორედ ამ სახელმძღვანელოშია აღწერილი ისეთი სიმობლური აქტები, როგორიცაა წყლის ჭავლთან დროშიანი მომიტინგეების დაპირისპირება... აგენტების კანონის წინააღმდეგ აგორებულ პროტესტს წითელ ხაზად გასდევდა კაპმანია, რომელიც ლიბერალური ფაშიზმის “საუკეთესო” ტრადიციებს შესაბამისად იყო დაგეგმილი” - განაცხადა პრემიერ-მინისტრმა(ირაკლი კობახიძე - ექსტრემისტული აქტივობები ხორციელდებოდა ჯინ შარპისა და პიტერ აკერმანის სახელმძღვანელოების შესაბამისად - იქ არის აღწერილი წყლის ჭავლთან დროშიანი მომიტინგის დაპირისპირება, სპეცრაზმელებთან ყვავილების მიტანა | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი").

სწორედ მსგავსი მესიჯ-ბოქსები ქმნისდა აყალიბებს “ქართულ ოცნებას” ევროსკეპტიკურ ძალად საქართველოში და თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ის უკვე იდეოლოგიურად რბილი ევროსკეპტიკური პოლიტიკური პარტიაა.

2.1 შალვა პაპუაშვილის რიტორიკული ჩარჩოები

საქართველოს პარლამენტის თვმჯდომარის - შალვა პაპუაშვილის რიტორიკა ირაკლი კობახიძისგან განსხვავებით მეტად ღირებულებით ჩარჩოშია მოქცეული. იგი იმავე იდეოლოგიურ ჩარჩოს ამყარებს საკუთარი სიტყვებით, რასაც ირაკლი კობახიძე და სხვა ყველა მმართველი ჯგუფის წარმომადგენლები, მაგრამ პაპუაშვილის ნარატივი ყოველთვის უფრო მეტად მიმართულია საქართველოს სუვერენიტეტის დაცვაზე, მის შენარჩუნებაზე, დამოუკიდებელ გზაზე და ა.შ. და სწორედ ამიტომ, მის მიერ ყველაზე ხშირად განმეორებადი ფრაზა არის სუვერენიტეტი(მისი დაცვის, შენარჩუნების თვალსაზრისით). “თუ ევროკავშირში წევრობა არის თვითმიზანი, ეს ნიშნავს, რომ უნდა გაწირო შენი ტერიტორიული სუვერენიტეტი, სახელმწიფოს სუვერენიტეტი. სწორედ ამ გაგებით, ევროკავშირის წევრობა არ არის ჩვენი თვითმიზანი, თუ ამის გამო მოგვიწევს, დავთმოვბო ტერიტორიები, სუვერენიტეტი, იდენტობა, უფლება...” - ამბობს შალვა პაპუაშვილი(შალვა პაპუაშვილი - ევროინტეგრაციის უკრაინული და მოლდოვური გზა არ არის ქართული გზა, საქართველო არასდროს დადგება უკრაინისა და მოლდოვის გზაზე, რომელიც გულისხმობს ტერიტორიების დათმობითა და სახელმწიფოს გაუქმებით ევროკავშირში წევრობას | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). სადაც იგი ევროკავშირში გაწევრიანებას უკავშირებს უკრაინულ და მოლდოვური გზის გავლას, ერთის მხრივ ომს და მეორეს მხრივ - სახელმწიფოებრიობაზე უარის თქმას მოლდოვის პრეზიდენტის განცხადების საფუძველზე, სადაც იგი მოლდოვის გაუქმებაზე და რუმინეთის ნაწილად გადაქცევაზე საუბრობს. უნდა ვთქვათ ისიც, რომ შალვა პაპუაშვილი ძალიან მცირე დოზით ახსენებს საქართველოს მხრიდან მოქმედების შესაძლო ვარიანტებს. რაც მის ყველა განცხადებაში იკვეთება, არის ირიბი უარის თქმა ევროკავშირისა და ევროინტეგრაციის მიმართ დღევანდელ მდგომარეობაში და მიზეზად სწორად ზემოხსენებულს ასახელებს.

მეორე მესიჯ-ბოქსი, რომელსაც შალვა პაპუაშვილი ხშირად იყენებს არის რადიკალური ოპოზიცია, რომელიც აუცილებლად დაკავშირებულია არიან ევროკავშირის ინსტიტუტებთან ან/და მათ წარმომადგენლებთან. იგი რადიკალურს უწოდებს ოპოზიციას, რადგან “ევრობიუროკრატების” დავალებით, ცდილობენ

საბოტაჟის მოწყობას საქართველოში და არა იმიტომ, რომ უბრალოდ ოპოზიციაში მყოფი პოლიტიკური პარტიები არიან. მისი ერთ-ერთი განცხადებაც სწორედ ამას ადასტურებს, როცა ამბობს : “რადიკალური ოპოზიციის წარმომადგენლები არიან თოჯინები სხვის ხელში, მათ გარედან ათამაშებენ - მთავარი მიზანია საქართველოში ხელისუფლების ჩანაცვლება, ვასალების მოყვანა, რომლებიც უპირობოდ შეასრულებენ სხვების დავალებას”(შალვა პაპუაშვილი - რადიკალური ოპოზიციის წარმომადგენლები არიან თოჯინები სხვის ხელში, მათ გარედან ათამაშებენ | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). აქ უნდა განვმარტოთ ის ფაქტი კარგად, რომ ოპოზიცია მათთვის არ წარმოადგენს პრობლემას, არამედ ის ოპოზიციური ძალა, რომელსაც ჰყავს ანგარიშგასაწევი დასავლელი პარტნიორი, სწორედ ასეთ ხალხს და პოლიტიკურ პარტიებს ნათლავენ რადიკალური ოპოზიციის ნაწილად. ხოლო ეს სიტყვა რადიკალური აღწერს ხელისუფლების წარმომადგენლების გაგებით, მათ მოღალატეობრივ და ძალადობრივ ბუნებას.

მესამე ინტენსიურად გაჟღერებული ფრაზა, რაც პარლამენტის თავმჯდომარეს ახასიათებს არის - “ევრობიუროკრატები”, რომელიც ერთი შეხედვით სალანძღავ ტერმინად არ შეიძლება მოგვეჩვენოს, რადგან ბიუროკრატია წარმოადგენს სახელისუფლებო სამსახურების და სააგენტოების მომსახურების ერთობლიობას, რომელიც სახელმწიფო მმართველობის მუდმივობას ქმნის(ბიუროკრატია | ლექსიკონი-ცნობარი სოციალურ მეცნიერებებში). მაგრამ, ამავე განმარტებაში იგი შეიძლება ნეგატიური კონტექსტითაც აიხსნებოდეს, რომელსაც ჩვენი ქვეყნის პარლამენტის თავმჯდომარე აქტიურად იყენებს. ზემოხსენებული ტერმინის გამოყენებით, იგი ხაზს უსვამს ევროკავშირის ინსტიტუტების არაეფექტურ და არასამართლიან მმართველს. ერთ-ერთ მისავე სიტყვით გამოსვლაში ვკითხულობთ : “ევროკავშირში გაწევრიანებაზე მოლაპარაკების პროცესი სინამდვილეში ეს არის ცალმხრივად დავალებების მიცემა და ამ დავალებების ბრიუსელის არარჩეული ბიუროკრატების გემოზე შესრულება... მაგალითად, მოსამართლეთა ვეტინგი, რაც არის არარჩეული ევრობიუროკრატების ფანტაზიის ნაყოფი...”(შალვა პაპუაშვილი - სინამდვილეში, ევროკავშირში გაწევრიანებაზე არანაირი მოლაპარაკების პროცესი არ არსებობს - ეს ბრიუსელის დავალებების შესრულების პროცესი გახლავთ, რასაც რაღაც მომენტში, თვითონ ბრიუსელიც აღიარებს | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"). ეს სიტყვები ცხადყოფს შალვა პაპუაშვილის უკმაყოფილებას ერთის მხრივ, ევროკავშირის არათანასწორულ მოპყრობაზე საქართველოს მიმართ, და მეორეს მხრივ - შიგა საქმეებში ჩარევაზე, ხოლო ტერმინი “არარჩეული” “დივ

სთეითის” სინონიმად შეგვიძლია ჩავთვალოთ, რომელიც მათივე გაგებით არის ანონიმური ზესახელმწიფოებრივი ელიტა.

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ შალვა პაპუაშვილს აგრეთვე ახასიათებს ემოციური განცხადებები და ანდაზებით, “გამოთქმებით” პოლიტიკური პროცესის შეფასებები - “დამხრჩვალის ოჯახში თოვზე არ საუბრობენ” ; “ჩახუტებით გაგუდვა” და ა.შ.

2.1.1 მაკა ბოჭორიშვილის რიტორიკული ჩარჩოები

საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის - მაკა ბოჭორიშვილის ნარატივი შედარებით ირაკლი კობახიძისა და შალვა პაპუაშვილისა დიპლომატიურია, თუმცა საუბროს იგივე იგივე მესიჯებით. მას არ ახასიათებს ემოციური გამოსვლები, არც ისეთ ხელოვნურად შემქნილ ტერმინებს იყენებენ, როგორც ზემოხსენებული მმართველი ელიტა, მაგრამ რაღა თქმა უნდა, სრულიად იზიარებს მათ პოზიციებს და ცდილობს, საქართველოს მხრიდან ქმედითი ნაბიჯები გამოიყვანოს ლოგიკური და პრაგმატული პოლიტიკის ნაწილი. აღსანიშნავია, იგი არ იყენებს სისტემურ პოლიტიკურ მესიჯს, რომელსაც იყენებს ყველა მაღლახსენებული სიტყვით გამოსვლის დროს, ამიტომ შეგვიძლია, გამოვყოთ მისი ორი მთავარი თეზისი, რომელიც მაკა ბოჭორიშვილის ცენტრალურ საკვანძო სიტყვას წარმოადგენს.

ერთ-ერთი ასეთი არის “კეთილსინდისიერი პარტნიორი”, რომლის ფარგლებშიც იგულისხმება საქართველოს სანდოობა და მოქმედების ჩარჩო ევროკავშირის მიმართ, იგი ამბობს : “საქართველო არის კეთილსინდისიერი პარტნიორი! მას ევროკავშირთან მიმართებით არაფერი გაუკეთებია იმისთვის, რომ დაზიანებულიყო ევროკავშირის რომელიმე ინტერესი. შესაბამისად, ევროკავშირის მხრიდანაც ჩვენც მოველით, რომ ბრიუსელიდან ის დამოკიდებულება იქნება, რასაც საქართველო იმსახურებს...”([მაკა ბოჭორიშვილი პაველ ჰერჩინსკიზე - არ გვჭირდება საზოგადოების პოლარიზების და რადიკალური დღის წესრიგის წახალისება, არ გვჭირდება არც ბნელი წარსული და არც მსგავსი მუქარა - ხელისუფლება ყველაზე კარგად გრძნობს, რომელი გზის გასაყარზე დგას საქართველო | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"](#)) . ამ ნარატივით, იგი ნაბიჯ-ნაბიჯ მიჰყვება ზემოხსენებული მმართველი კლასის რიტორიკას, რომ საქართველო იმსახურებს თანასწორულ მოქცევას ევროკავშირის მხრიდან და ჩანს კიდევ, რომ თავდაცვით პოზიციაში ლაპარაკობს, გარდა ამისა, არის უკმაყოფილო და მოელის შესაბამის ნაბიჯებს ევროკავშირის მხრიდან.

გარდა ამისა, იგი ევროკავშირს ამხელს ტყუილში, რომ ევროპარლამენტის რეზოლუცია შეიცავს ცრუ ნარატივებს : “ძალიან სამწუხაროა ერთი რამ - ევროკავშირის ერთ-ერთი ინსტიტუტი, ამ შემთხვევაში ევროპარლამენტი, ასე გამოიყენება ინსტრუმენტად, რათა გარკვეული ზეწოლა განახორციელონ ან სცადონ განახორციელება ჩვენს საზოგადოებაზე, განამტკიცონ საქართველოს შესახებ სრულიად ცრუ ნარატივები...”([მაკა ბოჭორიშვილი - ევროპარლამენტის რეზოლუციაში ძალიან ბევრი ტყუილი და არასწორი ინფორმაცია წერია - ჩვენ ამას აღვიქვამთ, როგორც თავდასხმას ქართულ სახელმწიფოსა და საზოგადოებაზე | საინფორმაციო სააგენტო "ინტერპრესნიუსი"](#)). ამ შემთხვევაში, საუბარი არის ევროპარლამენტის რეზოლუციაზე საქართველოს ვიზალიბერალიზაციის გადახედვის/შეჩერების თაობაზე. საგარეო საქმეთა მინისტრის ნარატივში კარგად იკითხება ირაკლი კობახიძის მიერ ცნობილი ფრაზა - “დიფ სთეითი”-ის განმარტება, როცა ამბობს -”ასე გამოიყენება ინსტრუმენტად” და გულისხმობს ევროპარლამენტს. გარდა ამისა, საუბრობს ზეწოლაზე, რაშიც გულისხმობს არათანაბარ მოპყრობას ევროკავშირის მხრიდან. პრაქტიკულად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ მისი თითქმის ყველა პოზიცია არის კარგად გაწონასწორებული და გააზრებული დიპლომატიური ევროსკეპტიკური მესიჯი, რაც იმეორებს ირაკლი კობახიძისა და შალვა პაპუაშვილის იდეოლოგიურ პოზიციას.

2.1.2 სიხშირის შედარებითი ანალიზი

ჩვენ ვხედავთ, რამდენად ხშირია მსგავსი პოლიტიკური მესიჯები ირაკლი კობახიძის, შალვა პაპუაშვილისა და მაკა ბოჭორიშვილის მხრიდან(იხილეთ ცხრილი.2). ეს მიუთითებს, როგორც ინდივიდუალურ რიტორიკულ არჩევანზე, აგრეთვე კოორდინირებულ, პარტიული დონის მესიჯ-ბოქსებზე, რომელიც ცენტრალურად ფორმირდება. ასეთია მაგალითად, კობახიძის მიერ უამრავჯერ გამეორებული “ლიბერალური ფაშიზმი” და შალვა პაპუაშვილის - “რადიკალური ოპოზიცია”, რომლის შინაარსობრივი ხასიათი ერთი და იგივე არის, მაგრამ სიტყვათა წყობა განსხვავდება. საბოლოო ჯამში, სამივე პოლიტიკოსი მკვეთრად არის გაჯერებული ევროკავშირის და მისი წარმომადგენლების კრიტიკით, უბრალოდ ერთი არის კონსპირაციული ხასიათის(ირაკლი კობახიძე), მეორე ღირებულებითი(შალვა პაპუაშვილი) და მესამე დიპლომატიური(მაკა ბოჭორიშვილი). სამივე ცდილობს ევროკავშირის კრიტიკის ლეგიტიმაციას, ისე რომ მმართველი პარტია ყოველთვის დაცვით პოზიციაში გვევლინება, რაც კიდევ ერთხელ

ადასტურებს, სანდრო ტაბატაძისა და ნიკა გიგაურის ტერმინთა რელევანტურობას - “განაწყენებული ბავშვი” და “თავდაჯერებული მოზარდი”(Tabatadze & Gigauri, 2025).

2.2 დემოკრატიის ინდექსის დინამიკა 2020-2026 წლებში

საქართველოში დემოკრატიული რეგრესი 2020-2026 წლებში ემპირიულად ვლინდება ორი საერთაშორისო ინდექსის - “Freedom House”-ის და “Bertelsmann Stiftung”-ის ანგარიშებში.

2.2.1 “Freedom House”-ის ანგარიშები 2020-2026 წლებში

ქვენ ვხედავთ, რომ “Freedom House”-ის ანგარიშის მიხედვით(იხილეთ ცხრილი.3), საქართველოს, როგორც ქვეყნის კლასიფიკაცია უცვლელია და რჩება - “ჰიბრიდულ რეჟიმად”, მაგრამ საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ ქულა წლიდან-წლამდე იკლებს. მაგალითისთვის, თუ 2020 წლის ანგარიშში საქართველოს დემოკრატიის ქულა იყო 3.25, 2024 წლისთვის 3.04-ს შეადგენს.

“Freedom in the World”-ის 2025 და 2026 წლების ანგარიშების მიხედვით, საქართველოს სტატუსი 2020-2025 წლებში ფორმალურად რჩებოდა “ნაწილობრივ თავისუფალი” კატეგორიაში, თუმცა კატეგორიის შინაგანი ინდიკატორები მკვეთრად არის დაცემული. 2025 წლის ანგარიშის მიხედვით, ქულა “ფიზიკური თავდასხმები პროტესტანტებზე და შეკრების თავისუფლების შეზუდვა”-ში 2-დან 1-მდე დაეცა(Freedom House, 2025). ხოლო, 2026 წლის ანგარიშის მიხედვით, “ოფიციალური პროცედურობის გამჭირვალობის შემცირების” ფონზე ქულის ვარდნა 3-დან 2-მდე ფიქსირდება (Freedom House, 2026).

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ “Freedom on the Net”-ის 2025 წლის ანგარიშის მიხედვით, საქართველოს ინტერნეტ თავისუფლების ქულა 2-დან 1-მდე დაეცა, რომელსაც ხსნიან 2024 წლის “უცხოური გავლენის გამჭირვალობის შესახებ” კანონით, რომელმაც სამოქალაქო საზოგადოებასა და მედია ორგანიზაციებს მნიშვნელოვნად შეუზღუდა საქმიანობა(Freedom House, 2025).

2.2.2 “BTI”-ის ანგარიშები 2020-2026 წლებში

"BTI"-ის მონაცემებით, ვხედავთ, რომ საქართველოს მმართველობის ინდექსის ქულა 2020-2022 წლებში 5.83-დან 5.55-მდე ეცემა(იხილეთ ცხრილი.4), ხოლო ქვეყნის რანგი 137 ქვეყანას შორის 36-დან 38-ზე გადადის. ეს ცვლილება "BTI"-ის ანგარიშის მიხედვით პირდაპირ კავშირშია ე.წ. "Consensus-Building"-ის (კონსენსუს-მშენებლობის) კრიტერიუმების გაუარესებასთან, რომელიც 0.4 ქულით არის შემცირებული 2020 წელთან შედარებით.

"BTI"-ის 2026 წლის ანგარიშინად მოდის კრიტიკა : "2023-დან 2025 წლამდე საქართველომ განიცადა მნიშვნელოვანი რეგრესია და მკვეთრი პოლიტიკური გადანაცვლება"(BTI, 2026). ამავე ანგარიში აღწერს, თუ როგორ გააძლიერა მმართველმა პარტიამ ძალაუფლება "უცხოური გავლენის გამჭირვალობის შესახებ" კანონით.

ყველაზე მნიშვნელოვანი და ყურადსაღები რაც არის ამ დასკვნაში, საქართველო პირველად ისტორიაში კლასიფიცირდება, როგორც - ავტოკრატია და ანგარიში აგრეთვე აღნიშნავს, რომ საქართველოს საგარეო კურსი პროდასავლურობიდან გადავიდა ჩინეთთან და რუსეთთან მჭიდრო თანამშრომლობისკენ(BTI, 2026).

2.3 ევროკავშირის რეკომენდაციები

საქართველოს მიერ ევროკავშირის რეკომენდაციების შესრულების ხარისხი და მაჩვენებელი ცხადყოფს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის 78-ე მუხლის შინაარსი დისონანსურად ეწინააღმდეგება მათ პოლიტიკურ ნაბიჯებს.

2022 წლის 3 მარტს, 1 კვირის თავზე, რუსეთის სრულმასშტაბიანი ომის დაწყებიდან უკრაინაში, საქართველომ, უკრაინასა და მოლდოვასთან ერთად შეიტანა განაცხადი ევროკავშირის წევრობისთვის. მხოლოდ საქართველომ ვერ მიიღო კანდიდატის სტატუსი, განსხვავებით მოლდოვასა და უკრაინისა, ნაცვლად ამისა, მან მიიღო **12 პრიორიტეტის** შესრულების მოთხოვნა(EU Neighbours East, 2023).

2023 წლის 8 ნოემბერს, ევროკომისიის გაფართოების პაკეტმა აღნიშნა , რომ საქართველომ მხოლოდ 3 პრიორიტეტი შეასრულა 12-დან(Social Justice Center, 2024), მაგრამ მიუხედავად ამისა, ევროკომისიამ რეკომენდაცია გაუწია კანდიდატის სტატუსის მინიჭებას **9 ნაბიჯის** პირობით, რომელიც მოიცავდა დემოკრატიული ღირებულებების გაძლიერებას ქვეყანაში, როგორცაა ადამიანის უფლებები, დეზინფორმაციასთან ბრძოლა, საგარეო პოლიტიკის ევროკავშირთან შესაბამისობა,სასამართლო სისტემის რეფორმა და ა.შ.(European Commision, 2023). ეს

გადაწყვეტილება ევროკომისიის კომისარმა, ოლივერ ვარჰეიმმა შეაფასა შემდეგნაირად, რომ საქართველომ სრულად შეასრულა სამი პირობა და ნაწილობრივ შეასრულა შვიდი, აჩვენა შეზღუდული პროგრესი დეოლიგარქიზაციაზე და არ გადადგა ნაბიჯები მედია პლურალიზმის სფეროში (agenda.ge, 2023).

2023 წლის 14 დეკემბერს, ევროპულმა საბჭომ მისცა საქართველოს კანდიდატის სტატუსი, იმ პირობით, რომ განსაზღვრულ **9 ნაბიჯიან** პირობას შეასრულებდნენ (European Commission, 2026), თუმცა 2024 წლის 27 ივნისს, ევროპულმა საბჭომ გამოაცხადა, რომ საქართველოს გაწევრიანების პროცესი “დე ფაქტო შეჩერებულია” დემოკრატიული რეგრესის ფონზე (EU for Georgia, 2026) (იხილეთ ცხრილი.5).

ხოლო, 2024 წლის 28 ნოემბერს, პრემიერ-მინისტრი ირაკლი კობახიძე ოფიციალურად აჩერებს მოლაპარაკებებს ევროკავშირთან 2028 წლამდე, რაც თავის მხრივ მისივე თქმით განპირობებულია ევროკავშირის მხრიდან არათანასწორული პარტნიორული თანამშრომლობის ფონზე და რომ 2028 წლისთვის საქართველო ეკონომიკურად მტკიცედ იქნება ჩამოყალიბებული, რათა აღარ განმეორდეს ევროკავშირის მხრიდან გამოყოფილი გრანტები და სესხები შანტაჟისთვის აღარ გამოიყენონ ([„ქართულ ოცნებას“ 2028 წლის ბოლომდე ევროკავშირთან მოლაპარაკებების გახსნა არ სურს](#)).

სხვათაშორის აღსანიშნავია ის, რომ როდესაც ჟურნალისტები კრიტიკულად ეკითხებიან რატომ გააჩერეს მოლაპარაკებები ევროკავშირთან, “ქართული ოცნების” წარმომადგენლები უარყოფენ ამ ფაქტს, პასუხობენ, რომ თავად ევროკავშირმა თავად გააჩერა საქართველოსთან მოლაპარაკებები 2024 წლის 27 ივნისის გადაწყვეტილებით, რაც ნაწილობრივ მართალია, მაგრამ ეს განპირობებული იყო **9 ნაბიჯიანი** მოთხოვნის უგულებელყოფით, რადგანაც კანდიდატის სტატუსი სწორედ ამ ნაბიჯების შესრულების პირობით მიანიჭა ევროპულმა საბჭომ საქართველოს.

ეს ემპირიული ქრონოლოგია კი ზუსტად აღწერს “ქართული ოცნების” ფუნდამენტურ ასიმეტრიას დეკლარირებულ მიზანსა და ფაქტობრივ ქცევას შორის. ხელისუფლება ინარჩუნებდა (ინარჩუნებს) ევროინტეგრაციულ ვალდებულებას, მაგრამ ზურგს აქცევდა (აქცევს) მათ რეკომენდაციებს და გარდა ამისა, კრიტიკის ქარცეცხლში ახვევდნენ მათ მიდგომებსა და ქცევებს. ეს ზუსტად ეხმიანება წინა თავში ნახსნებ კოპეცკის და მუდეს ევროსკეპტიკურ მიმართულებას და ტაბატაძისა და გიგაურის “თავდაჯერებული მოზარდის” ტიპს.

2.4 პოლიტიკური და გლობალური მიზეზები “ქართული ოცნების” ევროსკეპტიკურ ძალად ტრანსფორმაციაში

"ქართული ოცნების" ევროსკეპტიციზმი არ ჩამოყალიბებულა ვაკუუმში, მას ხელი შეუწყო რამდენიმე პოლიტიკურმა და გლობალურმა პროცესებმა, რომელთა ერთობლიობა ქმნიდა შესაძლებლობას რიტორიკული ტრანსფორმაციისთვის.

2.4.1 რუსეთ-უკრაინის ომი

რუსეთ-უკრაინის ომთან კავშირი “ქართული ოცნების” ევროსკეპტიკურ რიტორიკაში ცენტრალურია. “გლობალური ომის პარტიის” კონცეფცია, რომელიც ზემოთ აღვნიშნეთ, კობახიძის რიტორიკის საყრდენი კედელი უკრაინის ომის ნარატივში. მისი ფორმულირება ომის გაჭიანურებისა და საქართველოში “მეორე ფრონტის” გახსნის თაობაზე ანონიმური გეოპოლიტიკური ელიტის ინტერესებს მიეკუთვნებოდა. ომის შიში პირდაპირ უკავშირდებოდა ხელისუფლების მთავარ არგუმენტს, 2008 წლის თავიდან აცილებას. ეს არგუმენტი საშუალებას იძლეოდა საზოგადოებას ისტორიული მეხსიერებით დაეკავშირებინა 2008 წელი იმავე წლებთან და ამით ამართლებდა მის პოლიტიკურ ნაბიჯებს, “მშვიდობის შენარჩუნებით”, რაც თავის მხრივ, 2024 წლის წინასაარჩევნო კამპანიის მთავარი მესიჯ-ბოქსი იყო.

2.4.2 დასავლეთის სანქციების რუსეთის წინააღმდეგ

რუსეთ-უკრაინის ომის ფონზე, დასავლეთის მხრიდან ამოქმედდა რამდენიმე პაკეტიანი სანქციები, სადაც ცდილობნენ საქართველოც გამხდარიყო დასავლური მხარის ნაწილი და მის ხელმოწერასაც ცდილობდნენ, როგორც გარე, აგრეთვე შიგა ზეწოლით. ევროკავშირის შეფასების მიხედვით, 2022 წელს საქართველო არ შეუერთდა რუსეთის წინააღმდეგ ამოქმედებულ ეკონომიკურ სანქციებს, მაგრამ გარკვეული ზომები მიიღო სანქციები გვერდის ავლის პრევენციისთვის([EU report: The Georgian government did not impose sanctions on Russia and Belarus but did take measures to implement some EU sanctions in practice and prevent circumvention | News agency «Interpressnews»](#))

"ქართული ოცნების" მხრიდან ამას ჰქონდა რამდენიმე შრიანი ახსნა, ერთის მხრივ ეკონომიკური არგუმენტი, რომ იგი დააზიანებდა საქართველოს ეკონომიკურ სექტორს, რამეთუ წარმოებული პროდუქტის ექსპორტი რუსეთში შედარებით მაღალია, მეორეს მხრივ უსაფრთხოების - რომ შესაძლოა “მეორე ფრონტის” მიზეზი გამხდარიყო საქართველოს ჩართვა ევროკავშირის სანქციებში, მით უმეტეს, რომ გამოცდილება გვაქვს 2008 წლის სახით. მმართველი გუნდის გადაწყვეტილება ამ

საკითხის ირგვლივ ყოველთვის იყო ლავირებული, რასაც ევროკავშირის მხრიდან დადებითი შეფასებები არ მოჰყვებოდა.

რასაც საქართველომ მოაწერა ხელი, იყო საერთაშორისო დოკუმენტები, რომლის თანახმადაც გმობდნენ რუსეთის აგრესიას უკრაინაში და უკანასკნელის ტერიტორიულ მთლიანობას უჭერდნენ მხარს([British Government: Georgia supports Ukraine, condemns Russian aggression - 1TV](#)).

2.4.3 აშშ-ს ადმინისტრაციის ცვლილება

როგორც ვიცით, 2025 წლის იანვარში აშშ-ში ახალი ადმინისტრაცია ჩამოყალიბდა, რომლის პოლიტიკური რიტორიკა “ქართული ოცნების” რიტორიკას ემთხვეოდა. მეტიც, საუბარი დაიწყო “Deep State”-ზე, რომელიც “გლობალური ომის პარტიის” ნარატივს ერთი-ერთში იმეორებდა([Fact Sheet: President Donald J. Trump Increases Accountability in the Federal Workforce – The White House](#)). ამან იმედი ჩაუსახა “ქართულ ოცნებას”, რომ დასავლეთში ჩამოაყალიბებდნენ საერთო იდეოლოგიის მქონე ძალასთან ურთიერთობას და “პოტენციური დიდი მეგობრის” იმედით, სისტემატურად გააგრძელეს ევროსკეპტიკური რიტორიკების ჩამოყალიბების პროცესი.

2.4.4 შეჯამება

საბოლოო ჯამში, “ქართული ოცნების” მსგავსი ტრანსფორმაცია შეგვიძლია მივაწეროთ, პირველ რიგში რუსეთ-უკრაინის ომს, რის ფონზეც სრულიად შეიცვალა შესაძლებლობების ფანჯრების გამოყენების ტექნიკა. თუ აქამდე დაბალანსებული პოლიტიკის გატარება შეეძლო სახელმწიფოს, ამ მოვლენის შემდეგ, საჭირო გახდა მხარის არჩევა, სადაც საქართველოს მმართველმა ძალამ მკაფიოდ განაცხადა უარი, ეს იმითაც დასტურდება, რომ სანქციებს იგი არ შეუერთდა. სწორედ ამ პროცესებმა, განაპირობა ევროკავშირის მხრიდან “მბრძანებლური” დამოკიდებულება დასჯის მექანიზმით. საქართველო არასდროს ჩაბმულა ევროკავშირის მხრიდან დაწესებულ სანქციებში, რაც ზემოხსენებული მიზეზებით აიხსნება “ქართული ოცნების” მხრიდან. გარდა ამისა, ჩამოყალიბდა სრულიად არაჯანსაღი დამოკიდებულება ევროკავშირი-საქართველოს ურთიერთობებში, რაც გამოიხატებოდა საქართველოს პარლამენტის ინიცირებულ კანონთა, ჩატარებულ არჩევნების კრიტიკაში და არ აღიარებაში, ევროკავშირისა და მისი წარმომადგენლების ღია მხარდაჭერით ქართული ოპოზიციური პარტიების მიმართ, რამაც მმართველი ჯგუფისთვის ევროკავშირი ჩამოაყალიბა, როგორც მის მოწინააღმდეგე ძალად. “ქართული

ოცნების” ლიდერები მკაფიოდ სკანდირებენ ევროინტეგრაციის აუცილებლობაზე, მაგრამ არა ამ ფორმით.

ესკალაციას ხელისუფლებისთვის უფრო მეტი სითამამე შესძინა დონალ ტრამპის ადმინისტრაციამაც. მმართველმა გუნდმა გაიჩინა “თანამოაზრე” აშშ-ის სახით და შესაბამისად, საკუთარი რიტორიკის სიცხადესაც ტრამპის ადმინისტრაციის ნარატივის თანხვედრით ხსნიდნენ.

საბოლოოდ კი შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ახალი გეოპოლიტიკურ პროცესის პირობებში, სადაც ყველამ მხარე აირჩია, საქართველო დარჩა ნეიტრალურ პოზიციაში, სადაც მოქმედების საშუალებას თანაბრად იტოვებს ორივე მხარესთან.

დასკვნა

აღნიშნული ნაშრომის მიზანს წარმოადგენდა 2022-2026 წლებში საქართველოს მმართველი პარტიის რიტორიკის ტენდეციების ანალიზი, ტრანსფორმაციის გამომწვევი მიზეზებისა და განვითარების დასაბუთება. თეორიული ნაწილი დაეყრდნო გიდეონ როუზის - “ნეოკლასიკურ რეალიზმს”, რომლის მიხედვითაც კონკრეტულ გეოპოლიტიკურ პროცესებზე სახელმწიფოებს განსხვავებული მიდგომა აქვთ და ეს აიხსნება მათი პოზიციებით, ინსტიტუციური სიძლიერითა და პოლიტიკური სისტემით.

პირველ თავში წარმოვადგინე ევროსკეპტიციზმის ისტორიული რაკურსი, ასევე განვიხილე ევროპის ქვეყნებში მზარდი ევროსკეპტიკური(ულტრა-მემარჯვენე) ძალების ტენდეციები. ამით ერთის მხრივ, გამოჩნდა ევროსკეპტიკური ბუნების ერთფეროვნება ევროპის ქვეყნების მაგალითზე, ხოლო მეორეს მხრივ, კოლოსარული განსხვავება ევროსკეპტიკური წარმოშობის მიზეზებსა და განვითარებაში ევროპის ქვეყნებსა და საქართველოს შორის. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, პირველი და მეორე თავის დამუშავების შედეგად, მკაფიოდ ჩანს, რატომ მძლავრდება ევროპულ ქვეყნებში(განვითარებულ დემოკრატიებში, რომლებიც არიან სრულუფლებიანი წევრი ევროპული ოჯახისა) ევროსკეპტიციზმი და რატომ მძლავრდება განვითარებად დემოკრატიებში(რომლებიც არიან ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყნის სტატუსით). რამდენად ბუნებრივი თუ ხელოვნური პროცესები უძღვის ამას წინ და ა.შ.

ხოლო, მეორე თავში დავამუშავე საქართველოს ხელისუფლების პოლიტიკური რიტორიკის ტრანსფორმაციის მიზეზები, მისი გამოვლენის სიხშირე და წარმოშობის ტენდეციები, სადაც ნათლად ჩანს, რომ ამ ტრანსფორმაციას როგორც გლობალური და პოლიტიკური პროცესები, აგრეთვე ძალაუფლების შენარჩუნების სურვილი უძღვოდა თან. პარალელურად ვხედავთ, რომ ეს დამოკიდებულება განვითარებადი ხასიათისაა და ამასობაში, “მეგობარ ქვეყნებად” ევროპული ღირებულებებისგან განსხვავებულ სახელმწიფოებს ვასახელებთ ირიბად. კარგად გამოჩნდა კოპეცკი და მუდეს ევროსკეპტიკური მიმართულების დასაბუთება “ქართული ოცნების” ჭრილში და აგრეთვე თუ კარგად გადავავლებთ ირაკლი კობახიძის, შალვა პაპუაშვილისა და მაკა ბოჭორიშვილის მესიჯ-ბოქსებს თვალს, დავინახავთ, რომ სანდრო ტაბატაძის და ნიკა გიგაურის ტერმინი - “თავდაჯერებული მოზარდი” და “განაწყენებული ბავშვი” ორივე იდეალურად გამოხატავს მმართველი ელიტის ზოგად ხასიათს, რაც თავის წილ ხაზს უსვამს, ევროსკეპტიკური ბუნების არამდგრადობაზე

ბიბლიოგრაფია

- Academia.edu. (2018). Hungarian nationalist populism and illiberalism : Carl Schmitt's sovereignty and leader democracy in the Orban regime.
- Agenda.ge. (2023, June 23). EU Commission's report on Georgia's EU candidacy conditions "confirms gov't efforts" - Parliament Speaker.
- Berning, C. C., Lernke, M., & Faller, V. (2019). How the Alternative for Germany (AfD) and their voters veered to the radical right, 2013-2017. Electoral Studies.
- Bertelsmann Stiftung. (2026). BTI 2026 Georgia Country report.
- BM.ge. (2023, November 8). 9 recommendations that Georgia be granted EU candidate status.
- Cambridge Core. (2025). Antiliberalism and counter-enlightenment for the 21st century: Viktor Orban's illiberal political ideology. Government and Opposition. Cambridge University Press.
- Carnegie Endowment for International Peace. (2024, May). Georgia's foreign agent law could presage a geopolitical realignment.
- Civil Georgia. (2023, May 24). Detailed Freedom House "Nations in Transit 2023" report on Georgia released.
- Davies, P. (1999). The National Front in France: Ideology, discourse and power. Routledge.
- Democracy Research Institute. (2022). Anti-Western statements made by Georgian Dream leaders are an attempt to avoid political responsibility.
- Democratic Audit. (2016). Book review : What is populism? By Jan-Werner Muller.
- Dennison, J., & Geddes, A.(2018). Brexit and the perils of Europeanized migration. Journal of European Public Policy, 25(8), 1137-1153.
- EU for Georgia. (2026). EU enlargement.
- EU Neighbours East. (2023, November 9). Georgia: European Commission welcomes Tbilisi's efforts and recommends candidate status.

EU Neighbours East. (2025, August). Georgia: EU policy and integration process.

European Commission. (2023, November 8). 2023 communication on EU enlargement policy: Georgia report.

European Commission. (2026). Georgia – Enlargement and Eastern Neighbourhood.

European Council on Foreign Relations (ECFR). (2022, November). Broken dream: The oligarch, Russia, and Georgia's drift from Europe.

European Parliament. (2024, April). Motion for a resolution on attempts to reintroduce a foreign agent law in Georgia (B9-0251/2024)/

European Parliament. (2025, July). Resolution on 2023 and 2024 Commission reports on Georgia.

EUvsDisinfo. (2024, October). Twists and turns: Georgian Dream rhetoric on the EU.

Fix, L., & Kappa, C. (2023, June 21). The dangers of democratic backsliding in Georgia. Council on Foreign Relations.

Freedom House. (2021). Georgia: Nations in Transit 2021 country report.

Freedom House. (2022). Georgia: Nations in Transit 2022 country report.

Freedom House. (2023). Georgia: Nations in Transit 2023 country report.

Freedom House. (2024). Georgia: Nations in Transit 2024 country report.

Freedom House. (2025). Georgia: Freedom in the World 2025 country report.

Freedom House. (2026). Georgia: Freedom in the World 2026 country report.

Gamble, A. (2012). Better off out? Britain and Europe. *Political Quarterly*, 83(3), 468-477.

George, S.(1994). *An awkward partner : Britain in the European Community* (2nd ed.). Oxford University Press.

German Marshall Fund. (2026, February). Checking Georgia's anti-EU drift/

Globalsecurity.org. (2024). Rassemblement National [National Rally].

Grimm, R. (2015). The rise of the German Eurosceptic party Alternative fur Deutschland, between ordoliberal critique and popular anxiety. *Journal of Contemporary European Studies*, 23(2), 264-283.

- Habermas, J. (2001). *The postnational constellation : Political essays*. MIT Press
- Harmsen, R., Spiering, M. (2004). Introduction: Euroscepticism and the evolution of European political debate. In R.Harmsen & M.Spiering (Eds.), *Euroscepticism : Party politics, national identity and European integration* (pp. 13-35). Rodopi
- Hobolt, S.B. (2016). The Brexit vote : a divided nation, a divided continent. *Journal of European Public Policy*, 23(9), 1259-1277.
- IDFI (Institute for Development of Freedom of Information). (2022). 2022 Bertelsmann Transformation Index.
- International Crisis Group. (2026, March 26). Managing Georgia's turn against th EU.
- Kobakhidze, I. (2024, November 28). Announcement on EU accession negotiations suspension [Government statement]. Tbilisi, Georgia. American Foreign Policy Council
- Kopecky, P., & Mudde, C.(2002). The two sides of Euroscepticism : Party Positions on European integration in East Central Europe.
- Manent, P. (2007) *Democracy without nations? The fate of self-government in Europe* (P. Seaton, Trans.). Intercollegiate Studies Institute. (Original work published 1997)
- New Eastern Europe. (2023, March 10). The European dream: Georgia's growing anti-European rhetoric undermines its pro-western aspirations.
- OSW Centre of Eastern Studies. (2024, December). Georgia is suspending its EU integration process.
- Rose, G. (1998). *Neoclassical realism and theories of foreign policy*. World Politics.
- Scruton, R.(2017). *where we are: The state of Britain now*. Bloornsbury.
- Social Justice Center. (2024). 9 steps toward EU: implementations status.
- Szczerbiak, A., & Taggart, P. (Eds.). (2008). *Opposing Europe? The comparative party politics of Euroscepticism*
- Tabatadze, S., & Gigauri N. (2025). Eurosceptic games in the EU candidate states: The case of Georgia.
- Taggart, P. (1998). A touchstone of dissent: Euroscepticism in contemporary Western European party systems. *European Journal of Political Research*.

Taggart, P., & Szcerbiak, A. (2001). Parties, positions and Europe: Euroscepticism in the EU candidate states of Central and Eastern Europe.

Taggart, P., & Szcerbiak, A. (2004). Contemporary Euroscepticism in the party systems of the EU candidate states of Central and Eastern Europe.

Georgian Institute of Politics. (2024). საქართველოს საგარეო პოლიტიკა 21-ე საუკუნეში

Social Justice Center. (2023). საქართველოს საგარეო პოლიტიკა: ცვლილების მიზეზები და შედეგები

დანართი

1. საერთაშორისო ინდიკატორები

პოლიტიკოსი	მესიჯ-ბოქსი	დადასტურებული მინიმუმი
ირაკლი კობახიძე	“გლობალური ომის პარტია”	39+
ირაკლი კობახიძე	“ორმაგი სტანდარტები”	14+
ირაკლი კობახიძე	“ლიბერალური ფაშიზმი”	27+
შალვა პაპუაშვილი	"სუვერენიტეტი"	34+
შალვა პაპუაშვილი	"რადიკალური ოპოზიცია"	58+
შალვა პაპუაშვილი	"ევრობიუროკრატია"	14+

(ცხრილი #2) ირაკლი კობახიძის და შალვა პაპუაშვილის ევროსკეპტიკური ტერმინოლოგიის სიხშირე 2022-2026 წლებში.

შენიშვნა - ციფრები არ არის ზუსტი, ციფრები ასახავს დადასტურებულ მინიმუმს.

წელი	დემოკრატიის ქულა (1-7)	ცვლილება წინა წელთან შედარებით	პირეული მიზეზი
2020	3.25	<0.04	საბაზისო მაჩვენებელი
2021	3.18	<0.07	2020 წლის არჩევნების კრიზისი
2022	3.07	<0.11	მმართველობის კრიზისი, სამოქალაქო საზოგადოების შევიწროება
2023	3.04	<0.03	ქედია თავისუფლების შემცირება,

			ნ.გვარამიას დაკავება
2024	3.04	ცვლილება არ დაფიქსირდა	"უცხოური გავლენის" კანონის პირველი ვერსია

(ცხრილი #3) Freedom House: Nations in Transit-ის დემოკრატიის ქულები
საქართველოს მიმართ

BTI ანგარიში (წელი)	საშუალო ინდექსი	კლასიფიკაცია
2020	6.25	გარდამავალი დემოკრატია
2022	5.55	გარდამავალი დემოკრატია
2024	5.75	გარდამავალი რეჟიმი
2026	4.9	ავტოკრატია (პირველად საქართველოს ისტორიაში)

(ცხრილი #4) Bertelsmann Stiftung Transformation Index (BTI)

შენიშვნა : ინდექსი მოცემულია საშუალო დათვლის შედეგად ყველა პარამეტრით

წელი	მოვლენა
2022	საქართველოს განაცხადი EU წევრობისთვის
2022	EU: 12 პრიორიტეტი(კანდიდატის სტატუსის გარეშე)
2023	EC შეფასება: მხოლოდ 3/12 პრიორიტეტი შესრულდა სრულად
2023	კანდიდატის სტატუსი მინიჭებულია (9 ნაბიჯის პირობით)
2024	"უცხოური გავლენის გამჭირვალობის" კანონის მიღება
2024	EU საბჭო : გაწევრიანების პროცესი "დე ფაქტო შეჩერებულია"

2024	EU საბჭო ხელახლა ადასტურებს კანდიდატის სტატუსის შეჩერებას
2024	კობახიძე მოლაპარაკებებს ოფიციალურად აჩერებს ევროკავშირთან 2028 წლამდე

(ცხრილი #5) საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობების ქრონოლოგია 2022-2025 წლებში.

2. კითხვარი და რესპოდენტები

1. საწყის ეტაპზე, როგორ შეაფასებდით “ქართული ოცნების” პოლიტიკური ტრანსფორმაციის პროცესს 2022-2026 წლებში?
2. როგორ ფიქრობთ, რამდენად დადებითი თუ უარყოფითი შედეგების მომტანი გახდა ეს ტრანსფორმაცია ქვეყნის როგორც შიგა, აგრეთვე საგარეო პოლიტიკის მიმართულებით?
3. თქვენი აზრით, რა არის მმართველი ძალის ევროსკეპტიკური დამოკიდებულების მთავარი გამომწვევი მიზეზი?
4. რამდენად ყურადღებამისაქცევია “ქართული ოცნების” ტერმინოლოგიას ევროკავშირთან მიმართებაში? გვეუბნება თუ არა ეს რამეს?
5. რამდენად გავს ეს პრაქტიკა სხვა, ევროპული ქვეყნების ულტრა-მემარჯვენე პოლიტიკური ძალების განვითარების ისტორიას?
6. როგორ ფიქრობთ, რამდენად უთანასწორო/თანასწორო, სამართლიანი/უსამართლო იყო ევროკავშირი 2022-2026 წლებში საქართველოსთან მიმართებით?
7. თქვენი აზრით, რამდენად ემუქრება საფრთხე მსგავსი პოლიტიკური ტრანსფორმაციის პირობებში სამოქალაქო საზოგადოებას ან მედია-თავისუფლების საკითხს?
8. როგორ აღწერთ საქართველოს პოლიტიკურ სისტემას?
9. თქვენი აზრით, როგორ რეაგირებს საკუთარი ელექტორატი “ქართული ოცნების” ახალ პოლიტიკურ ნაბიჯებზე?
10. რამდენად თავდაცვითი/თავდასხმითი პოზიცია უკავია საქართველოს ევროკავშირთან მიმართებაში?

11. როგორ ფიქრობთ, არის თუ არა “ქართული ოცნების” მიზანი ევროინტეგრაცია, რაც რეალურად კონსტიტუციურადაც არის გამყარებული?
12. თქვენი აზრით, რამდენად რეალურია ფაქტი, რომ 2028 წლიდან ჩვეულებრივ აღდგება ევროკავშირთან მოლაპარაკებები?